

na sic in loca ubi tubera sunt perducta odore agnoscat, ac ro-
stro extrahat. Difficile est iudicare vitium ne id terrae sit, et
viciat ne, an non. Cōstat L artio olim lincio pratorio viro iura
in hispania reddenti accidisse, ut mordenti tuber deprehensus
inuis denarius primos dentes inflexerit, ex quo manifeste ap-
paret terrae naturam in se globari. Tunc nascuntur cum fue-
rint imbres autumnales, et tonitrua crebra, maximeq; ex to-
nitribus terra ita mota, et in se conglobata. Vltra annum nō
durant. vere tenerima sunt. Iunialis.

Fumet aper, post hunc radentur tubera, si uer
Tunc erit, et facient optata tonitrua mensas.
Maiores tibi habe frumentum Alidius inquit,
O Libye disunge boues, dum tubera mittas.

Quibusdam in locis accipiuntur riguis, ac feruntur, sicut mity-
lenis. simile tuberi est, quod in Cyrenaiat regione uocant my-
si. praecipuum suauitate odore, ac sapore, sed carnosius. item qđ
in Thracia dicunt ceramium, maxima utriq; apud ueteres
authoritate, sed proximum his erat authoritate clarissimum la-
serpitium, quod graeci silphion uocant, in Cyrenaiat provin-
cia reperitur, cuius succum uocant laser, ad pondus argenti
denarii quondam pensum. postea inueniri desit, quoniam pu-
blici pascua conducentes maius lucrum sentiebant pabulo
pecorum depopulādo. unus autem caulis sub Nerone principe
reperitus est, et ei missus. Cum Caesar dictator initio belli cui-
lis, inter aurum, argentumq; ex aetario centum undecim pon-
do laserpitij promississet. Radice multā, crassaq; est. caule feru-
laco. haud simili crassitudine. Folia nasturum uocabant, apio
maxime similia. Semen foliaceum. folium ipsum deciduum. Eo
pecora uesciebantur primo purgari solita, mox mirum in mo-
dum pinguescentia. carne miri sic iucunda post folia amissa.
caule ipso et homines uesciebantur decocto. asso, elixoq; eorum
quoq; corpora primis quadraginta diebus purgantē a uitijs. Ex
ijs omnibus succus duobus modis capiebatur ē radice, atq; cau-
le. Ille rhyzas, hic caulias uocabatur. succum ipsam in uasa cō-
iectum admisso fuerit subinde concinendo ad maturitatem
perducebant, ni ita fecissent facile putrescentem. argumentum
erat maturitatis color, sicutiq; sudore finito. Alterum laserpi-
tij genus est, quod magydaris, siue magudaris uocatur, tene-
rius, et minus uehemens. sine suco, quod circa Syriā nascitur.
A tuber fit uerbum extubero, quod est excessio. in flor, et qua
si tuberis figuram efficit. item a tumore inuicem, et contumēo cō-
posita. A contumēo contumax fit, hoc est per tumorem, id est su-
perbiam inobediens. A quo contumacia inobediencia. et con-
tūmāter inobedienter. Proprie tamen contumax uocatur (ut
Hermogenianus affirmat) qui tribus edictis propositis, uel uno
pro tribus, quod uulgo peremptorium appellatur, literis euo-
catus praesentiam sui facere contempsit. item ab eodem contume-
lia, hoc est contumia. A quo contumeliosus, et contumeliose
aduerbium, et eorum comparatiua. et superlatiua. et con-
tumelior, contumitior. Quidam tumbam quoq; a tumendo dictam
existimant, sed falso. Nam graeca uox est. τὸ μβαρ enim
graeci uocant. est autem locus sub terra conciuus, unde pro se-
pulchro quoq; conciuo aliquando usurpatur. SINV. Cur
natura ueli. CONSPICVO. Claro. aperto. Quia se-
cundo statu uela plenē tumbant. LIQUIDIS. Mol-
libus. Fluentibus. Proprie enim liquidum dicimus molle. flu-
xum. Plautus, Liquidus, quā uentus est fauonius. Virgilius,
Aut cum liquenti mella styant. interdum tamen ponitur pro
puro. idem. Liquidumq; per aerea lapsa. Idem. Dulcia mella
premes, nec tantum dulcia, quantum Et liquida. hoc est defecta,
et sine sordibus. interdum pro secundo. prospero. Plautus,
Ab sinistra auspicio liquido, atq; ex sententia confidentia est ini-

micos meos me posse perdere. A liquidus fit liquidior. liquidis-
simus, et aduerbia liquido. liquidius. liquidissime. et liqui-
do uerbum, quod est aperio. dilucido. et illiquidum, obscurū.
Liquidus uero a liquo deducitur, quod est resoluor. defluo.
A quo colligo. V arro, Quod aurum cum colliquisset in for-
ma fuit infusum. Ab eo fit passiuum liquor eiusdem signifi-
cationis. V virgilius, Vere nouo gelidus anis cum montibus hu-
mor Liquitur. et liquor liquoris pro ipso humore liquido, qđ
primam syllabam corrumpit, cum liquor uerbum producat. et
liquefacto, ac liquefactio eiusdem significationis. et liquo liquas,
ac liquefactio liquefactus, quod est in humorem. siue liquorem re-
soluo. A quo liquatum siue liquamen dicitur pinguitudo anima-
lis ad ignem liquefacta, et in usum coquinarium seruata ad
condiendos abos. item a liquo fit liquet uerbum, quod signifi-
cat constans, manifestum, et certum est, quoniam quae resol-
uuntur, certa constantia, et manifesta fiunt. Terentius, illum
liquet mihi deierare his mensibus sex non uidisse proximus. Li-
quo uero a linquo deducatur, quod modo relinquo significat.
Virgili. Linquimus ortygae portus. modo destuere. idem. nunc
summus linquantur rupibus amnes. Sed de hoc inferius dicē-
mus. AVT DOCVIT LVSVS HOS TETHIS,
AVT DIDICIT. Quam pulchre ludi dignitatem ex-
pressit dicens deam maris, aut docuisse eos ludos, aut ipsam a
Domitiano didicisse.

DE NAUMACHIA EPIGRAMMA. XXVIII.

AVCVSTI LAVDVS. Iterum Do-
mitiani naumachiam admiratur praeferes
eam naumachiae Augusti, quod in hac ludi
etiam spectati fuerint, qui fieri in arena
consueuerunt. COMMITTERE.
Coniungere, de quo supra diximus. QVO
TAPARS. Quasi dicit, quam parua. GALATEA.
Nympha pelagi una ex Nereidibus, de qua supra diximus.
Ouidius, At mihi cui pater ē Nereus, quam caerulea Doris Eni-
xa est. IGNOTAS. Terre streps salicet, et mari antea
non uisus, nunc uero aquis natantes, quod spectatū Nerone
quoq; populo exhibuisse legimus. Suetonius, Exhibuit et nau-
machiam marina aqua innatantibus belluis. TRITON.
Oceani, et Tethios filius fuit, siue (ut alij uolunt), Neptuni, et
Salaciae. Estq; oceani et Neptuni tubicen. et concha utitur, quā
supra diximus bucanam appellari. Ouidius,
Nec maris ira manet, positq; in casside telo
Caeruleum tritonia uocat, conchaq; sonanti
Inspirare iubet, fluctusq; et flumina signo
Iam reuocare.
Dicitur autem Triton est, quod primum in tritonide palude ui-
sus fuerit. Triton nascit Africā palus est ad amnem tritonem,
nomenq; ab eo accipit citra minorem syrtim esse, dicit. a mul-
tis uero inter duas syrtis. in hac palude scribit Herodotus in-
sulam esse quae phla. ab incolis appellatur. ubi manifesta ar-
gumenta aduentus Iasonis esse commemorat. in ea etiam tem-
poribus Ogygis regis Pallas originali aetate apparuisse fer-
tur, unde ab eius nomine Tritonia, et Tritonis uocata est,
et ab ea palus ipsa, a Callimacho Pallantias appellata, pro-
pter quod plerique scripserunt Palladem Neptuni, et Trito-
nis paludis filiam fuisse, sed patre m. designatam dedisse sese
Ioui, et ab eo in filiam receptam fuisse, cumq; scuta, et ge-
leas Aegyptijs adinuenisset, mox ea ad graecos transfulsi-
se. IN PVLVERE AEQV OREO. In amphitheatro maris. alludit ad arenam, in qua huiusmodi fre-

Augusti laudes fuerant committere classis,
Efrata mandali solitare tuba.
Cesaris hoc nostrum pars est gra, uidet i iudis

Et Thetis ignotas, et Galathea feras.
Uidet in aquozoo fuerentes pulchre curaris,
Et dmi Triton ipse putauit equos,

Dumq; parat fons zaris fona padia Nereus,
Abiuit in liquidis ne pedes aquis.
Quiquid et in circo spectat et amphitheatro,
Diuos Caesaris proficit unda tibi.
Furmis et pigri taccatur fagna Neroneis.
Hac uocant una fanda Naumachiam

ludis exhiberi solent. **EQVOS.** Qui salicet curru ducebant. **DOMINI.** Neptuni, qui maris dominus dicitur est. Saturni, & Opis, ut supra diximus filius. Hic uxorem habuit Amphitriten, & ex ea alijsq; pluribus mulieribus numerosissimam prolem. Vnus autem est curru, quæ æquo rei equi ducebant. Virgilius, Lungat equos curru genitor, spumantiaq; addit Frena feris, manibusq; omnes effundit habenas Cœrula per summo leuiter uolat æquora curru, Subsidunt undæ, tumidum sub saxa tonanti Sternitur æquor aquis fugunt uasto æquore nimbi. Dicitur autem est Neptunus uel à nando (ut Cicero placet) primis literis paululum mutatis, uel (ut Varro existimat) à nubendo, quod mare terras nubat, hoc est cooperiat. Vnde & ennosigenus uocatus est ἀνὸ τοῦ ἐννῶν γένος, hoc est à concitanda terra. Iuuenalis de Xerse, ipsum compedibus, qui uinxerat ennosigenam. Cellius, uentorum ne ui accidat terræ motus, specus, hiatusq; terræ subeuntium, an aquarum subter terrarum cuius undatium fluctibus, pulsibusue, ita ut uidentur existimasse antiquissimi grecorum, qui Neptunum ennosigenon appellauerunt, an cuius uis alia rei causa non dum comperit est. A Neptuno fit nomen possessiuum Neptunius. & Neptunalia Neptuni festa. **SAEVIS.** Magnis. **ABNVI.** Recusauit. **IRE PEDESTER.** Pedibus iter facere. curru enim uehi uoluit. Pedester à pede deducitur, si significatq; eum, qui pedibus iter facit. Apuleius, qui modo in exercitum profectus est pedester. Diciturq; etiam hic & hæc pedestris, & hoc pedestre, ut pedestris exercitus, pedestres copie, pedestria auguria uocabatur, quæ à lupo uulpe, serpente, equo, cæterisq; animalibus quadrupedibus dabantur. Deducitur autem pedester, siue pedestris à pede. Pes totum dicitur, quod est à femore ad calcem, diuiditurq; in coxendicem, siue coxam. femur. femem. genu, de quibus supra diximus. Poplitem, qui ex aduerso genu est, flectiturq; reuerentia gratia. crus, quod est à genu usq; ad innum pedem. A quo crusculum diminutiuum. Suram quæ est posterior pars cruris illa carnosissima, quæ hominibus tantum est, & in Aegypto cuiusdam defuisse memoratur. Virgilius, Suras uimare cothurno, & pedem innum, qui calx dicitur, diuiditurq; in conuexum pedis, quæ pars superior est. et calcaneum, quæ est pars posterior. item uolam, quæ est pars medijs pedis concava. Plantam, quæ pars tota inferior est, digitosq; & unguis. A uola pedis indita sunt cognomina, Planas. plotis. saturis. pansis. Plana proprie dicitur, qui pedes imos graeciles habent, planosq; æqualiter, quasi tabellas, quæ plancæ uocantur. Sunt enim planæ tabulæ planæ à planicie ita dicitur. Planum enim uocamus, cuius figura æqualis est, quod greci ἐπίπεδος dicunt, quoniam uero plana nullum impedimentum habent, cum undecunq; uideri possint, planum aliquando pro aperto, et manifesto ponimus. A quo plane aduerbium manifeste. & ex plano uerbum declaro, manifeste. & complano adæquo. item à planus planior. planissimus. planicies. & à plane planius. planissime. et plâta, quod planas. hoc est æquales oporteat esse plantas. Sunt enim plantæ, quæ transferendi gratia, uel de arboribus raptæ, uel ex seminibus ortæ sunt, et de herbis quoq; dicuntur. Plantaria etiam ueteres uocabant familiarum dotem, quia plantatæ in satu ratione arbores, & post aliquot annos uenditæ maximæ quæstus erant. Vnde plantaria appellamus, plantarum, ut ita dicam, feminaria ad transferendum facta. Virgilius. Et uina sua plantaria terra, id est plantæ ex plantarijs sumptæ. A planta fit planto uerbum nota significationis, & ab eo compositum supplantare, sed à plantæ pedis deductum existimamus, ut sit supplantare sup-

posito pede aliquem in terram deijcere. Cicero, Contendere debet, quammaxime possit, ut uincat supplantare eum, qui cum certet. at manus pellere nullo modo debet. Aliquando tamen per metaphoram supplantare ponitur pro deapere. nam & supponere pedem quodammodo deapere est, & qui ita deijcat, non tam uiribus, quam aegritate quadam corporis id agit. item à planta plantiger, hoc est plantas gerens, unde plantigeræ arbores dicuntur, quæ ex sese pululando plantas emittunt. Plynus, Siliqua plantigera est nimis partibus, & ideo superficie flauescens succum auferente sobole. Et plantago, de qua Themison medicus uolumen adidit. Duo eius genera. minor angustioribus folijs nigrioribus lingue pecorum simillimis. caule anguloso. in terram inclinato. in pratis nascens. Altera maior. folijs laterum modo inclusa, quæ quia se plena sunt, quidam eam heptacleron uocauerunt. huius & caulis cubitalis est. nascitur in humidis multo efficiatior, uis mira in siccando, densandoq; corpore cauterij, hoc est adustionis uicem obtinens. Nulla res æque sistit fluxiones, quas greci rheumatismos uocant. Plois, qui similiter planis sunt pedibus exiguum, & ferè nullam in medio concauitatem habentes. Vnde poeta umber sarfinas, ab huiusmodi planicie initio Plotus deinde Plautus est dicitur, hinc soleas dimidiatas, quibus utebantur in uenando, quo planius pedem collocarent, Semplotia dicitur scauri, qui talos pedum tumentes, ac porrectos habent. Pansæ quibus lati, ac pansi sunt pedes, sicut plana quibus plani. Vnde præterea appellantur, quæ admodum paulo ante diximus, quibus obtorta introrsum crura sunt, à quo obuiare dicimus peruertere. deprauare. Ennius. Nã consilij obuiant omnia, quibus tantum concedit hic ordo. Vnde atia, quibus in exteriorem partem crura flectuntur. à quibus natorum, & uatnorum cognomina fluxerunt. Pedes struere ueteres pro eo, quod est fugere usurparunt. & retro pedem ferre, & pedem reuocare pro eo, quod est retro cedere, diciturq; hoc ultimum non modo de animalibus, sed etiam de inanimatis. Virgilius De flumine. Contatur, & omnis rauat sonans, Reuocatq; pedem tyberinus ab alto. A pede etiam Aeries dicitur, qui acrios pedes, hoc est ueloces habet. Virgilius, Fixerat aeri pedem ceruam. Et pedes peditis mulles, qui pedibus militiam exeret, sicut eques, qui equo militat. à quibus pediatum, & equitatum dicimus propeditum, siue equitum copijs, & pedum pastoralis baculus, hoc est uirga incurua, qua pecudum pedes detinentur. idem. At tu sume pedum. et pessulum, quasi paruus pes, instrumentum quo osium claudunt. Terentius, pessulum osio obdo. Et pessum aduerbium, quod si significat modo retrorsum, modo deorsum, quasi ad pedes. unde fit pessundo, quasi conculto. reprimere. arce. & pessum eo, hoc est cedo, siue retrocedo. & pessitas à ueteribus pestilentia dicebatur. Et pedisse quis famulus, qui dominum sequitur, cuius faemininum pedisse qua, ancilla, quæ sequitur dominam. & a pes uolucris animal etiam agens, & fauos, quod si ne pedibus nascatur. diciturq; etiam apis. Ouidius, Non apine pedibus collectos sedula flores. à quo fit diminutiuum apicula. & a pes secundum quosdam, quod absit, hoc est longe sit à pedibus. Apex enim proprie dicebatur in summo flammis pileo uirga lanata, hoc est in cuius extremitate modica lana erat, quod primum constat apud Albam Ascanium statuisse. Virgilio pro summitate pilei usurpauit. Eae leuis summo de uertice uisus iuli Fundere lumen apex. & abusue pro omni summitate accipitur. unde & pennas in capitibus quarundam uiuum erectas ad similitudinem cristæ a pices uocamus. Eius diminutiuum est apiculus. Apiam scythæ terram uocant. Ape ueteres dicebant cohibere. compeste. Et lepus, quasi leuipes, à pedum leuitate. Animal est notum, quod greci λαγώδιον uocant,

uocant. Mirum est in hoc Plyn. tanta doctrina, atq; authori-
tatis uirum errasse. Hic enim dasypodem a lepore diuersum
facit, cum unum, idemq; animal sit. Dasypus uocatur, qd hirsu-
tus habeat pedes. *δαρύς* enim hirsutum, pilosumq; signi-
ficat, *πῶς* pedem sic apud nos a pedum leuitate nome ha-
bet, quoniam ambulans non sentitur. Nullum certe animal pi-
losum in terra pedibus est lepore excepto. Scribit Aristo. dasypo-
dem timidum animal omnium prædæ nasci, solum superfecta-
re, aliud educantem, aliud in utero pilis uestitum habentem.
aliud im plume. aliud inchoatum. aliud non perfectum. hæc
omnia de lepore a nostris dici manifestum est. Duo prætere-
a de dasypode apud grecos proverbia extant, quæ de lepore a
nostris dici palam est. Vnum de ijs, quæ factis difficulta sunt.
πρῶτος ζελοῦν παράρα μὴ τοῦ δαρύποδα, hoc est prius te-
studo cursu præuenit lepore. Alterum de ijs, qui ab alio qua-
erunt, quæ in se habent *δαρύπος κριῶν ἐπιτυμῆ*, hoc est
lepus carnem quaerit, quod eleganter interpretatus est Ter. Le-
pus tute es, & pulpamentum quaeris. i. quaeris ab alio, quod in-
te habet, hoc est blandiris scorto, cum ipse sis scortum. Quod
si Donatus, & ceteri illius poetæ inter prætes intellexissent, nõ
fuisset tot ambagibus usi in re simplicia, atq; aperta. Mirum est
quod nonnulli tradunt leporem non distinguere sexum, & utraq;
uim singulis inesse, ac sine maris uitu gignere, quod hyænam
fiare tradunt, de qua alibi diximus, alternis anis sexum mu-
tantem. Ouidius,
Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis,
Alternare uices, & quæ modo sæmna tergo
Passa marem, nunc esse marem miremur hyænam.
A lepus lepusculus deducitur. & leporinus. unde leporinam
carnem. & leporinum pilum dicimus. & leporarium. & le-
por. a quo lepidus. lepidior. lepidissimus. lepede. lepiditas. ille-
pidus. illepede, de quibus superius differuimus. & leporaria
uua, quæ & lagos dicitur. et uulpes a pedum uelocitate, qua
si uolans pedibus. a quo uulpecula. uulpinari. uulpinus, de
quibus similiter diximus. & a grippa, quasi a gre pedibus na-
tus. hi enim proprie dicuntur a grippæ, quorum in nascendo non
caput, sed pedes primi extiterunt, q partus difficillimus, eger-
rimusq; habetur. a quo A grippina deducitur proprium nomē
mulieris. Aliqui tamen ab ægro partu dictos a grippas uolūt.
cuius periculi deprecandi gratia aræ statuae sunt Romæ dua-
bus armentibus, quarum prima Verta nominata est. Prosa al-
tera a recti, peruersiq; partus potestate, & nomine. & pedio,
quod ueteres usurparunt pro eo, quod est pede pulso, & quasi
plausum reddo. a quo impedio, siquidem impeditum proprie
dicimus, qui ita pedes habet alligatos, ut i gredi non possit. itaq;
impedire proprie est pedes alligare, atq; inuoluere. Vir. Haud
aliter Teucrum nati uestigia cursu impediunt. Transfertur ta-
men ad negotia. Ter. Vide me tuis consilijs impedium esse. Ali-
quando etiam pro fœdare ponitur. Plau. immo ego hunc The-
bani aues, qui domi uxorem meam impudicitiæ impediunt.
Ab impedio impedienda dicta, quæ modo difficultatem si-
gnificant. Cic. cum primum impedienda naturæ diligentia,
industriæq; superauit, modo iumenta, quæ sarcinas, atq; instru-
mentis bellicis gestant. Plyn. Ex pedium militem duxerat, im-
pedimenta in castris reliquerat. & impeditio, quod pro impe-
dimento accipitur. Cæsar. Propter quod ad explicandum casus
impeditio fore uideretur. Et præpedio, ante impedio. a quo
præpedimentum. Plau. Ne fallaciæ præpedimentum obijciat-
tur. Et compedio, a quo compedes dicta instrumentum, quod pe-
dibus uincendis adhibetur. Var. Domum intro, & pedes cor-
rigi. Compedio. & ex pedio, quod proprie est libere, & qua-
si pedum ligamenta dissoluo, cuius passivum est ex pedior. Vir

gilius. flammam inter, & hostes ex pedior. Ponitur tamen ali-
quando ex pedio pro explico. Sene. Tam quid utile sit, ex pedi-
interdum pro profero. Virgilius, Cereremq; canistris ex pedi-
unt. Nonnunquam ex pedio pro utile est. Terentius, Ex pedio bo-
nas esse nobis. Ab ex pedio ex pedio milites dicuntur leuiores ar-
maturæ, & sine impedimentis. & ex pedio appellatur, cum
exeunt milites belli gerendi gratia, hoc est militaris appara-
tus, quod explicent se, atq; ex pediant a cæteris negotijs. Qu-
Curtius, Omnem expeditionem, ac militarem apparatus ad-
duxit. Apul. Cum omni expeditione iter in gressus. Cicero, in
expeditionem cum Cæsare profectus, quasi in bellum. & soni-
pes, & cornipes, equus quod pedibus sonet. & corneos pedes
habeat. & pedetentim. & pedepressim aduerbia, quæ signi-
ficant tarde. lente. paulatim. Cicero. Sin minus sensim erit, pe-
detentimq; faciendum. & pellunium uas, in quo pedes lau-
antur. & peluis eodem modo, quæ uis aliqui peluum a pellendo
dictam affirmant. Plau. Amore cecidi tanquam blitus in pel-
uim. & pediculus, paruus pes. Plynus, Mollia sunt Loligo. se-
pia, polypus, pediculi octoni omnibus. Hinc pediculus etiã uo-
catur, quo fiengi. pira. mala, & reliqua huiusmodi sustinen-
tur, quodq; ueluti illorum manubrium est. idem. Tutiores sicut
fiengi cum carne cocti, aut cum pediculo piri. Idem, Fungi can-
didi, uelut a pice flammis insignibus pediculis. Hinc pedicula-
ta poma dicuntur, quæ pediculos habent, quibus suspendi pos-
sunt. & pecus (ut Varro existimat) quod pedibus sine ratione
bruta ferantur. a quo pecua. pecuda. pecuarium. pecorarium.
pecoreum. pecorinum. pecudinum. pecunia. pecaniola. peculi-
um. peculatus. peculiaris. peculiariter. peculor. peculator. pecu-
latrix, de quibus superius differuimus. pecudes greci *πρόβα-
τα* uocant. unde probaticam piscinam quidam uocant, in qua
lauari oves consueuerunt. & pedarius, qui in Senatu senten-
tiam non dicit, sed ab alio dictam comprobat, mouens se de lo-
co, et in partem eius, qui dixit, ambulans, propter quod, qui ita
faciunt, ire in sententiam pedibus dicuntur, et sententia eorum
pedaria appellatur. Hinc factum est illud proverbium, caput
sine lingua pedaria sententia est. Quædam sunt negotia, in quibus super-
fluum est moderatorem expectare prouincia. ideoq; pedane-
os iudices, hoc est, qui negotia humiliora disceptent, constituen-
di damus præsulibus potestatem. & pedica, laqueus, quo pe-
des illaqueantur. Virg. Tum grauibus pedicas, & retia pone-
re ceruis. & unipes, qui unum pedem habet, sicut bipes, qui
duos. tripes, qui tres. quadrupes, qui quatuor. octopes, qui octo.
centipes, qui centum habet pedes. a quibus sunt adiectiua. bi-
pedaneus. tripedaneus, & similia. Plynus, Non omitendum,
quod annotauere annales, tripedaneas statuas, a populo Ro-
mano ijs, qui iniuria cæsi essent, in foro statutas. hæc uidelicet
mensura honorata tunc erat. & senipes medijs pedis, unde se-
mipedalis, quemadmodum a pede pedalis mensura. & centi-
peda, siue millipeda, siue multipeda uermiculus, qui & scolo-
pendra dicitur, de quo superius locuti sumus. & gallipes pe-
des galli gallinacei habens. Tr. tranquillus, Ad extremum uo-
ta pro iu, et reditu suo suscipi passus est, ut uulgo iam per iocum
gallipes uocaretur, quem cursitare, ac ne cubiti quidem mensu-
ram progredi proverbio greco notatum est. & curripes, qui

duos pedes habet. Flexipes, qui flexos, unde poetae flexi-
 pedam ederam dicunt, quam Virg. errantem uocat. Loricipes,
 qui pedem in modum lori tortum habet. Acupedius, cui
 praecipuum erat in currando acumen pedum. Solidipes, qui
 pedes solidos habet. Plyn. Vnum animal digitos habentiū her-
 ba patitur lepus, sed et fruge. Solidipedes, et bisulci sues om-
 ni abatu, et radicibus. Solidipedum uolutatio propria. et pe-
 tiolus, paruus pes. Afranius Atq; adeo nolo nudo petiolo am-
 bules. Petilus, tenuis. exilis. Lual. insignis uarus cruribus.
 Petilis. unde Petilia dicta est ciuitas Brutiorum, condita a
 Philoctete Melibaeo, hoc est ex Melibaea urbe Thessaliae. Petilū
 sura significat unguam equi albam. item alipes, qui alatos pe-
 des habet. Primpes mulinum genus, qui a principio gladijs
 pugnant, postea commutata re militari, facti sunt pilummi.
 Cestpes, quod pedem caedat, de quo, atq; eius deriuatiuis su-
 perius disseruimus. Lectipes herba, quam graeci clinopodi
 on. alij clinopyeton. alij Zopyrocheron. alij encimoides appel-
 lant serpyllo similem, surculosam palmi altitudine, orbicula-
 to foliorum ambitu speciem lecti pedum praebens. Planipes
 poematis genus, quod minus dicitur, de quibus superius dixi-
 mus. Palmipes planos, et ad palmam similitudinem pedes
 habens. unde a seres, et omnes ferē aquaticae ues palmipedes
 dicuntur. Et perna, quod proprie pedem significat, quo uocabu-
 lo Hispani nunc uulgo ueniunt. a quo Perna suilla, de quibus
 superius diximus dicta sunt. et supernati dicuntur, quibus fœ-
 mina sunt succisa in modum suillarum pernarum. et supernia
 ipsa foemina ita succisa. Ennius. is pernas succidit iniqua super-
 nia poeni. Pernio morbus pedum, ex nimio frigore proueni-
 ens praesertim in pedis extrema parte, graeci χιμδαα uo-
 cant. Plyn. De rapo domestico. Perniones feruens impositum sa-
 nat. Compernes, qui longis sunt pedibus, genibusq; plus ius-
 to coniunctis. Petaso. et petasunculus, de quibus supra di-
 ximus. Pernix, quod significat celerem. Virg. Talis et ipse
 iubam ceruicā effudit equina Coniugis aduentu pernix Satur-
 nus. A quo pernicior. pernicissimus. perniciter. pernicus. perni-
 cissime. et pernicitas, quae proprie pernarum, hoc est pedū ue-
 locitas est. idē. Pernicibus ignea plantis, cum celeritas proprie
 sit pennarum. idem, Celeriq; fugi sub sidera lapsa. Veruntā-
 men haec aliquando confunduntur. Idem. Pedibus celerem, et
 pernicibus alio. Celerem ab alio dictum existimant. Quomā-
 modum clacrem, hoc est ab alarum acritate. Ab eo fit celeri-
 or. celerrimus. celeriter. celerius. celerrime. item celeratim. Si-
 senna. Quo magis celeratim poterat, in insidijs suos disponit,
 et compositum accelero, quod est propeo. festino. a quo accele-
 ratio. festinatio. et celeritas. et celeritudo. et celox, breue na-
 uigium, ac celer, de quo superius diximus. et celebris, qd̄ pro-
 prie uelox, et celer significat. Accius, Celebri gradum accele-
 rasse docet. Quoniam uero accelerare gradum frequentare
 est. factum est, ut celebre pro frequenti accipatur. Cic. Cele-
 bris ne sit locus, an desertus. Hinc fit celebritas, hoc est frequen-
 tia. Quintilianus. Ante omnia futurus orator, cui in magna ce-
 lebritate. et in media rep. uiuendum est, assuescat a puero nō
 reformidare homines. et celebri uerbum, quod proprie signi-
 ficat frequento. Varro, Cui non tam cura erat, ut templā deo-
 rum, quam ut popinas celebraret. Per metaphorā tamen, quo-
 niam quae frequentamus, etiam colimus, Celebrare pro colere,
 et uenerari usurpatur. et celebritas pro cultu, atq; honore.
 Hinc celebrare laudibus, atq; praeconijs, et uirtutem celebra-
 tem dicimus. item celebriorem. et celeberrimum pro honora-
 tione, et honoratissimo. et celebriter cum cultu, atq; hono-
 re. a quo celebrius. et celeberrime. a celebri fit celebresco. hoc
 est celebris fit. Accius. et qualiscunq; fame celebrescat tua. et cō

celebri, idem, quod celebri, uel simul celebri. Celeres antiqui
 equites uocantur, non ab equorum celeritate (ut aliqui scripse-
 runt) sed a Celere interfectore Remi, qui initio a Romulo ijs
 praepositus fuit, qui primo ē singulis curijs electi fuere, ideoq;
 trecenti extiterunt. Aliquando tamen pernix pro perseverante
 accipitur. Idem, Et inter dura iacet pernix instrato saxa cubili.
 Item a pede piger, hoc est tardus. lentus, quasi pede aeger. a
 quo pigritia, tarditas. ignauia. et, quibus ueteres usi sunt, pi-
 gredo. et pigritudo et pigro uerbum, quod est retardo. Acci-
 10 Melius pigrasse, quam pro perasse nefas. et pigresco. pigrescio.
 et impiger, diligens. Cicero, Quis enim est tam in scribendo
 impiger, quam ego? et pigre, atq; impigre aduerbia, hoc ē tar-
 de, et diligenter. et impigritas. Cicero, Viri fortissimi fortitudo.
 impigritas. patientia. et piget, quod ueteres pro tardat
 usurpabant. Capitur etiam pro eo, quod est pariet, quoniam
 in ijs peragēdis, quorum poenitentia ducimur, tardi sumus. itē
 pro pudet, quoniam pudore quoq; ab agendo retardamur. Qui-
 dam pudet, et piget ita distinguunt, ut pudet de praeterito, pi-
 get de futuro dicitur. proprie tamen piget significat per mole-
 20 stum est. Varro. Iamq; piget te in eo tempus terrere. Plautus,
 Non dedisse te pudet, me quia non accipi, piget. et pedo. uete-
 res enim pedare pro ire dixerunt. unde et repedare, quasi pe-
 de iterare. Lucilius, Redisse, ac repedasse, ut Romam uitet. hic
 pedatim ire dicebant, quasi rependo. Plynus, Leo tantum, et
 camelus pedatim gradiuntur, hoc est, ut sinister pes non transe-
 at dextrum, sed subsequatur. et tertio pedato quoque usurpa-
 bant. Cato igitur tertio pedato bellum nobis facere, hoc est ter-
 tio reuersi. Pedare et est sustenta culū uiti addere, aut alteri ar-
 buscula, ex quo uinea huiusmodi pedatae dicuntur. Plyn. Aut
 30 pedatae uinea simplici uigo. et pedamentum dicitur ipsum su-
 stenta culum. idem. Castanea pedamentis omnibus praefertur.
 A quibusdam etiam pedamen uocatur. Columella. Cum consti-
 tuendis uineis, quae uidebantur utiliter praecipi posse disseru-
 rimus, pedamentum iugerumq; et uinum proficiendo-
 rum tradenda ratio est. item pedam humanum uestigium uo-
 citauerunt. A pedo etiam suppedito deducitur, quod est abundan-
 ter praebere. ita ut etiam sub pedibus ponere uideat. a quo sup-
 pedatio deducitur. Quoniam uero standi fundamentum pes
 est, factum est, ut in aedificijs area per magnus appelleret, ut
 40 qui negotium instituit, Pedem posuisse, quasi fundamentum se-
 cisse dicitur. pes etiam mensurae genus est, de quo supra dixi-
 mus. item funis, quo in naui tenditur uelum, et uulgo podia di-
 citur. Virgilius, Vna omnes fecere pedem. Plautus etiam remos
 nauium pedes appellauit. item pes est coniunctio duarum, aut
 trium, aut plurium syllabarum metrica ratione composita. ut
 spondeus. trochaeus. dactylus. et huiusmodi. Virgil. Ferte si-
 mul Faunusq; pedem, hoc est metricam compositionem. unde pe-
 destris oratio dicitur numerosa. et secundum metricam ratio-
 nem composita, quamuis non sit carmen. Pes etiam sedum ca-
 50 pit animal uocatur, et per diminutionem paedulus dicitur
 a pueris, qui hac sorte praecipue saitent. trās enim gre-
 ce puer est. unde ab agendis, hoc est a duandis pueris pedas-
 gogi appellati. Ab hoc deriuantur paedicosus. Plautus. Paedia-
 sus, squallidus ubi me uidit, caput scauit. pedes legit. et pa-
 didulosus. et paedicularis morbus, quem graeci Pithiriasin uo-
 cant. et paedidus, quod est sordidus, atque ab solens. et pe-
 dor, quod squallorem in animali, atque omnem immunditi-
 am significat. Lucanus, Longusq; in carcere pador. Cicero,
 Pedores muliebres. Idem. barba paedore horrida. a quo paedi-
 60 cosum dicitur, quod mali odoris est. Varro de re rustica. Solida
 terra pauit maxime si est argilla, ne situ paediasia eius gratia
 oblitescant. Hinc etiam paedore uerbum, quod est crepitum uen-
 tris emitto.

oris emitto, quod ut facere in conuiuio liceret edicto Claudius princeps statuit, quod periclitatum quendam prae pudore ex continentia repperat. Pædicali terræ ab eorum, quos dicimus, similitudine, uocantur scythæ et terrestres riano similes, quæ a corniculis, quæ gerunt, etiam tauri nonnantur. Sunt et maris pædicali a similitudine pædiculorum capitis dicti, quibus ad uaria medicamenta utuntur. Præterea pædico uerbum, quod proprie significat puerum comprimo, sed inter clunens, et famina. Nam intra podicem non pædicare, sed præcadere dicitur, quamuis aliquando confundatur. Ab hoc pædico dicuntur, qui puerorum amores sectantur, et dici latine puerarum possunt. Item pædagogus, is cui ducendorum puerorum custodia datur. Suet. tamen pædagogum pro puerorum concubitu usurpat. Super ingeniorum pædagogia, et nuptiarum concubinas ueluti uirginum inuit. Et pædotriba, siue pædotribes literarum ludi præceptor. Et pæderos lapilli genus, de quo superius scripsimus. Et pædia institutio in bonas artes. Et Pædareus proprium uiri nomen ἀπὸ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς, hoc est a disciplina, et uirtute deductum. Pes uero a græco deducitur, quod est πῶς. unde tripus tripodis deriuatur mensa trium pedum, et monopodium mensa unius pedis, quale Cn. Manlius Asia deuicta triumpho suo æratum primus inuexit. monopodium uero dicitur, uel cum unus solus aliquod genus mercaturæ uniuersum emat, ut solus uendat, pretiumque suo modo statuit, uel plures simul idem fecere, quo carius uendant, dictum ἀπὸ τοῦ μῶρος, quod est solus, et πῶλον μαίνου. De tripode Apollinis multa traduntur, sed illud inter plures constat. Tripodem hunc uas aureum fuisse, qui et ab ansæ ara, ut supra diximus, appellatur. Trium pedum a Vulcano fabricatum, ac pro munere datum Pelopi, dum uxorem diceret. Eum demum ad Menelaum peruenisse, rapitque; cum Helena ab Alexandro in eorum mare a Lacæna fuisse iactatum, quod rixarum causam esse diceret. interiecto deinde tempore, cum Ionici quidam adulescentes iactum retis a piscatoribus Milesiis emissent, hunc tripodem eductum fuisse, ac propterea ortum inter eos certamen, quod piscatores piscium non uiri caperant, pactos se esse dicerent, Iuuenes uero qui quid caprum foret, suum esse contenderent. Nec ante sedatam litem, quam Milesii Delphos misere, ubi responso ab Apolline accepto illis esse tripodem debere, qui sapientia omnes excelleret, mox Thaleti datum tripodem fuisse. hunc Chilonem, tanquam sapientiori misisse. Chilonem alteri illum alteri rursus donec ad Solonem uentum est. Hunc quod deum omnes sapientia excellere existimaret, tripodem Delphos misisse. hæc urbs erat in monte Parnasso, ubi templum Apollinis Delphici in rupe undique patenti, tam urbem, quam templum defendebant non muri, sed præcipitia. Dubium utrum maiestas dei, an situs loci magis miraculo esset, media saxi rupes in formam theatri recedebat, ubi sonitus, et uoces multipliciter audiebantur. in huius urbis anfractu media ferè altitudine exigua planities erat, atque in ea profundum terræ foramen in oracula patens. ubi tripus erat, hoc est cortina aurea pulueribus plena, ex qua persians spiritus mulieribus, quas a Phæbo Phæbadas nominabant, oracula præbebat, quæ mox ille uersibus canebat. Aristophanes. οἱ θεοὶ ἀπὸ τῆς τριπόδος ἐκρυσίλατον, hoc est, qui natiuatur ex tripode aureo. idem, τὴ δὴ ὁ φοῖβος ἐλακὲν ἐκ τῶν ἐπιμύτων, per stemmata enim, hoc est coronas cortinam intelligit, quod uas id rotundum est, tres pedes habens ad coronæ similitudinem. in hoc uasis genere Lanæ infici coloribus solent. et oleum, dum oliuæ premuntur, fundi, et aqua calefieri, dicta cortina uel a corio, quasi corina, quod quæ nunc ex ære apud uetustissimos a corio bubulo fiebant, uel quod hoc uase in

cortibus uillaticis. (Sic enim uillarum spatia intra macerâ uocantur) ad calefaciendas aquas uterentur. et uina decoquenda, et reliquos uillæ usus. Plinius, hæc omnia pariter decoquebant decies de feruescente cortina, atque diffindebant, inueterabantque. idem. ita de spumatis subinde carnibus, quas hæsisse uenis necesse est, decimo ferè die liquatis cortina uelut elutriatum mergitur in experimentum. Idem, et Tyrius Pelagio primum saturatur immatura, uiridique; cortina, hoc est noua, et nondum infecta. idem. Fit etiam atramentum a pud infectores ex flore nigro, qui adhærescit æreis cortinis. idem. oleum in conchas, aut plumbeas cortinas fundendum. ære enim uitiari constat. Cato, cortinam plumbeam in lacum ponito, quod oleum defluat. solebant autem huiusmodi Tripodes, siue cortinæ in templo Apollinis delphici dicitur. Plinius, Ex ære fictitauerunt, et cortinas tripodum nomine delphicas, quoniam donis maxime Apollinis delphici dicantur. Eant nunc Seruius, et qui eum sequuntur, cortinamque; locum siue cauernam esse dicant, in qua oraculum dabatur, dicitque; uel quod Apollinis tripus corio Phitonis tectus erat, uel quod certa illic responsa tradebantur, quasi Certina. uel secundum græcam etymologiam, quod puellam extenderet, siquidem uόρῳ græci puellam uocant, τειρεν tendere dicunt, uel quod cor illic uatis teneretur. Nos probatissimos se qui authores, et quo ad eius fieri potest ueritatem legentibus ostendere conentur. Nam quod apud Varronem cortinam scriptum est a corde dictam, manifestus librarij error est, et pro corde corte scribendum. Cortyna uero, siue Cortyna (utroque enim modo scriptum amperimus) in signis urbis Cretæ insula fuit, quam præterlabitur Læneus amnis, per quæ Europam tauri dorso usque ad eam urbem uectam fuisse prodiderunt. iuxta hanc nascuntur calami, quibus pro sagittis utuntur. unde dicuntur gortynij. Virgil. Spicula torquebat Lycio Cortynia cornu. in huius urbis a gro armenta solis quondam fuisse commemorant. Ab eodem etiam Polypus dictus quasi multipes piscis. de quo superius latissime diximus. a quo polypus morbus, et is qui morbum patitur polyposus. Unde polyposior, et polyposissimus deducuntur. et polypodium herba siue quod radix eius ueluti arros ad similitudinem polypi piscis habet, siue quod farina eius indita naribus polypum morbum consumit hanc herbam nostri filiculam nominant. similis enim est filici, radix pilosa, coloris intus herbæ, et assitudine digiti minimi acetabulis cauernosa, quemadmodum cirri polyporum, subdulas in petris nascens, siue arboribus uetustis detrahit bilem, et pituitam stomachum offendit, floret, et tamen semen non fert. item chytra pus chytrae podis instrumentum ferreum, super quo chytra, hoc est olla apud ignem collocatur, ut cibi in ea coquantur. Item scæopus scæopodis. Sunt enim scæopodes homines, uel potius monstra in desertis india, qui in maiori aestu humi iacentes resupini umbra se pedum protegunt. unde nomen habet. quippe græca σκῆψις umbram nominant. item podia funis in nauis, de quo diximus, quem nostri pedem nominant. et podium locus extra domum priuatam, publicam uel porrectus instar pulpiti, ex quo spectare solemus, quæ extra geruntur, quod in eo pedibus hæreamus. Iuuenalis, Omnibus ad podium spectantibus. et podaris talaris. Apuleius, Podarem tunicam sumens. et oedipus, propter pedum tumorem. οἰδῖμα enim græce tumor dicitur, πῶς pes. hic thebarum rex fuit, Laij filius, et Ioastæ, quem cum prægnans mater uero geryeret, de futura prole consuluisse Apollinem pater dicitur, cuique; responsum ab eo accepisset, mori eum manus nascituri infansis oportere, natum custodi armentorum suorum necandum tradidit, qui dum ætati compatitur, et simul regi obtemperare cō

tendit, perforatis infantis pedibus, & transmissis uimine suspendit ad arborem, quasi mox inedia moriturum. Seneca. Me deo teste damnauit parens, Calidoq; teneros transit ferro pedes. Et in alta nemora pabulum misit feris. Sed cum forte ea transiens Phorbas Polybi Corinthiorum regis pastor infantis nauigium audisset, eo' extemplo profectus puerum pedibus iam tumentem concisis uinculis sustulit. & Corinthio cuidam donauit, qui eum lætus accepit, & ad Meropem Polybi regis uxorem perductum, quod liberis careret, dono illi dedit. Hæc cū uiro pariter quasi filium cælitus missum educauit, & a pedum timore uocauit Oedipodem, nostri etiam Oedipum dicunt. hic cum aliquando Thebas perrexisset, æmperia ibi sphinge eius ænigma dissoluit, ac monstrum interemit. unde obscurarum rerum interpres est dictus. Terentius, Dauius sum, non Oedipus. Plautus, Nam isti quidem heraclide orationi Oedipo opus est coniectore, qui sphingis ænigma dissoluit. Sphinx monstruosum athiopie animal est, e' simiarum genere fusco pilo, mammis in pectore geminis, ad hominis speciem accedens, solo pilo, & solitudine feram assimilans. poeta faciem habere uirginis fingunt, penas autem pedes leonis. Diodorus, Oedipus orta inter phocenses seditione ira accensus Laium parentem in scias occidit. Sphinx bellua biformis thebas eo tempore uenisse traditur, proposuisseq; ænigma, quod qui non solueret, periret. inde pleriq; ob rem ambiguam, ac perobscuram interempti. Soluenti iocastæ conubium, & Thebarum regnum propositum præmium erat, præter Oedipum soluere potuit nemo, id erat huiusmodi. Quodnam animal bipes, idem tripes, ac quadrupes foret. Cæteris ambigentibus Oedipus hominem esse asseruit, quod infans quatuor pedibus obrepit, & annis cōfirmatus duobus incedat, Senior tribus. quoniam sci pione quasi tertio pede utatur, Sphinx suo iudicio uicta ex aditore loco sese præcipitem dedit. Oedipus Iocastam nescius matrem esse, siquidem ab omnibus Polybi Corinthiorum regis filius putabatur duxit uxorem, & Thebarum imperium adeptus est. Ausonius, illa etiam thalamos per terna ænigmata quæres. Qui bipes, & quadrupes foret, & tripes omnia solus terruit aoniam uolucris. Leo. uirgo triformis. sphinx uolucris pennis, fedibus fera fronte puella. Verres sphingem ex ære corinthio habuit, reo in prouincia ablatam, propter quam Cic. illo iudicio in altercatione neganti ei se ænigmata intelligere, immo uero intelligere deberes inquit, quoniam sphingem domi habes. Ab Oedipus Oedipodionius deducitur. Luca. Oedipodionias infelix fabula thebas. Et Melampus proprium nomen quasi capri nos pedes habens. Hic uates fuit insignis (ut Home. refert) qui iphiassam Proeti filiam duxit uxorem. Proetus Abantis arguorum regis filius fuit, eiq; in regno successit. uxorem habuit Antiam, ex qua filias quatuor genuit. materam. euryalē. lysippen, & Iphiassam, quæ cum Iunoni se in pulchritudine prætulissent, indignata dea furorē eis iniecit, ut se uacuas esse existimarent. Virgilius, Proctides implerunt falsis mugitibus auras. Hoc Pherecydes tradit. Ouid. uero ob spectum Venerem eas primo in uacuas, mox in lapides commutatæ affirmat. Addit pherecydes proctum siquis filias curaret, præmium ei proposuisse, regni partem, & filia, quam eligeret, stabile conubium itaque Melampodem fama diuinationis clarissimum dato helleboro eas sanasse, quod ab eo cognominatum est Melampodium, sibiq; in uxorem elegisse Iphiassam, ex qua Antiphatem, & Mantium procreauit. Antiphates uero genuit Oicleum. Vitruuius architectus illas a Melampode Clitorio arcadiæ oppidum ductus tradit, ut ab ebriofitate liberarentur. eius feroris causam uinum esse existimante. Etenim Clitorij speluncam esse, ex qua profiuens uini-

dissinus uini facit potanters ex eo uinum odisse, ob quam causam in eius speluncæ fornice extare græcas literas significantes eam aquam non esse potabilem, sed uiribus inimicam. Quod Ouidius, quoque uidetur sensisse. Clitorio quicunq; sitim de fonte leuauit, Vna fugit, gaudetq; meris Abstemiis undis. Item a πους ποδός Podagra, quod est uitium articulorum in pedibus, quemadmodum chiragra in manibus. Unde podager, & chirager, & chiragricus dicuntur composita nomina a pede, manuq; & atrocitate doloris, quæ a græcis ἀγρία dicitur. maximum enim dolorem affert huiusmodi morbus. Ouidius, Soluere nodosam nescit medicina podagra. raro autem uel castratos, uel pueros, ante foeminae uitium, uel mulieres, nisi suppressis menstruis tentat. Quidam cum asinino lacte epoto sese eluissent in perpetuum hoc malum euaserunt. Alij cum toto anno a uino nullo, uenerq; sibi temperassent, adepti sunt totius uitæ securitatem. M. Agrippa supremis ætatis suæ annis hoc morbo grauiter confectus, cum perpetuo consilio, ignorante id diuo Augusto, in acetum calidum crura dimersit, sicq; in totum liberatus est. Et sextus Pompeius Hispaniæ cæteris princeps, cum horreis suis uentlandis præsideret, correptus podagra dolore sese in triticum super genua dimisit, leuatusq; mirum in modum dolore pedibus ita fixatis. hoc postea remedio usus est. constat apud græcos χηρα manum uocari. a quo chiromantia dicitur diuinatione, quæ ex linearum, quæ in manibus sunt, inspectione fieri solet, sicut necromantia, quæ fit ex inspectione cadauerum. hydromantia ex inspectione aquarum. Geomantia ex inspectione terræ, seu figurarum in terra descriptarum. a quibus chiromantes. necromantes. hydromantes. & geomantes appellati. Item chirotecæ, manuum tegmina & chironomus, qui manibus gesticulatur, & ludit. Iunenalis, Chironomon Lædam molli saltante Batyllo. & chironomas eiusdem significationis. Idem saltantem spectans, & chironomante uolanti cauallo. & chironoma Lex. gestus, quæ a Platone in parte cælium uirtutum posita est, & chirographum scæda, siue tabula manu propria scripta, poniturq; non solum pro ipsa tabula, sed etiam pro actione. Nam qui chirographum legit, non tantum de tabulis cogitat, sed etiam de actionibus, quarum probatio tabulis continetur, & qui chirographum uendit palam est, quod intelligitur nomen uendidisse, quemadmodum & nomen leguerit, haud dubium est id, quod in actionibus erat legisset. & chiroidica uestis. & chirurgus, ac chirurgia, de quibus superius disseruimus. Item ab eodem calopodium calcamentum genus ex ligno, quod uulgo focum, & per diminutionem foculum uocant. Pl. Sed hæc, aut hæc socia uideo uestigium. Plinius, Cum & pedibus margaritas, nec crepidarum tantum obstragulis, sed totis foculis addunt. & antipodes, qui terram nobis oppositam habitant, quod pedes nostris pedibus aduersos habeant. æri enim græcum contra significat. Apus apodis auis, quæ ab alijs cypselus appellatur ita dicta, quod pedum usu careat, ex hirundinum genere est, maior alis. uolat plurimum, nidificat in scopulis, atque aditoribus domibus. hæc est, quæ toto mari æmatur. Quies ei nisi in nido nulla, aut pendet, aut iacet. Item struthopos qui ppe in meridianis Indiæ foeminae sunt adeo parue, ut struthopodes appellentur, quasi passeruli pedes, siquidem græci σποδὸν passerem uocant. Item pætae fungi, qui sine radice, aut pediculo nascuntur, ut superius diximus, quasi pedestres, πῆδος enim pedester dicitur, unde πῆδου dicti, quod non tollunt se altius a terra. Item podalirius

Podalirius proprium nomen à pedum magnitudine. Esculapij filius fuit, et frater Machaonis medicinae artis praeclarus. Martialis, Enteroceleorum fertur Podalirius hermes. Ouidius, Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi,

Automedon curru, tantus amator ego

Automedon Achilles auriga fuit. poetarum, et praesertim Homeri carmine insignis. Item podex posterior pars corporis pendenda, quod ex ea pedes fluere uideantur. Iunenalis, Et podice laui caduntur tumida medico ridente mariscæ. Circum hunc globata in nates caro sedendi officio aptissima, quæ à nitendo nates dicuntur. Quippe ibi caro firmior est, quam in cæteris membris, ne premente corporis mole cedere ossibus cogatur. DIVES. Omni ludorum genere abundans.

CIRCO. Circus locus erat muris septus, in quo equi, pugilesque exercebantur, ita dicti à circensibus ludis, qui in eo fiebant. Circenses autem appellati sunt, quasi circumenses, propterea, quod rudis uetustas, cum non dum loca huiusmodi ludis apta edificasset, inter enses, et flumina eos celebrabant, ut ab utraque parte esset ignavia praesens periculum, disponebatur autem circus in forma spatij oblongi, et in summitate circa cæteres erant, unde equi curribus iuncti ad cursum movebantur, et cum ad summum deuenissent, reuoluebantur, donec ad priorem metam deuenirent in circuitu uero spectacula edificabantur, è quibus prospectare patres, atque equites possent. Spectacula ipsa fori appellabantur. Linius, Tum primum circus, qui nunc maximus dicitur, designatus est locus, diuisa loca patribus, equitibusque urbis, ut spectacula sibi quisque fieret. Idem, Spectare furcis duodenos ab terra spectacula alta sustinentibus pedes. Ludicrum fuit equi, pugilesque ex Hetruria maxime acuti. Solennes deinde annui mansere ludi Romani, magnique uarie appellati. Naturalem circum elegantissime descripsit Virgilius,

Hoc pius Aeneas misso certamine tendit

Gramineum in campum, quem collibus undique curuis

Cingebant syluæ, mediisque in ualle theatri

Circus erat, quo se multis cum millibus heros

Confessu medium tulit, extructoque resedit.

Hic qui forte uelint rapido contendere cursum

Inuitat pretiis animos, et præmia ponit.

Tres Romæ circos fuisse legimus. Maximum. Flaminiū, et Neronis. in hoc ultimo ingentem fuisse obeliscum constat, quæ nunc Romæ in uaticano cernimus. Diuus Casar arcensibus ludis spatium circi ab utraque parte produxit, et in gymnasium curio addito quadrigas, bigasque, et equos desultores agitari fecit à nobilissimis iuuenibus. proprie autem circus appellatur omnis in gymnasium ambius, eiusque diminutiuum est arcus, definiturque, Circulus est figura plana una tantum linea contenta, in cuius medio punctus est, à quo omnes lineæ ad circumferentiam ductæ inter se sunt æquales, et ita à globo differt, quod arcus est rotunda planities. Globus uero (ut supra diximus) corpus solidum undique rotundum, quem græci sphaeram appellant. À circulo fit circulus instrumentum, quo arcus uertendo designantur. et circulator, quem Paulus iurisconsultus dicit eum esse, qui serpentes circumfert, ac proponit, quod si cui ob eorum metum damnum fuerit, pro modo admissi puniatur, cuius femininum est circulatorix, quod significat eam, quæ lucri gratia per urbem uagatur, et saltando, uel alio ludici genere aucupatur gratiam spectatorum. et circulator aduerbium, hoc est per circulum. Suetonius, in summo publico ludicra exterminarum gentium multitudo circulatorum suo quæque more lamentata est. et Circites circuli ex ære facti. Circuli etiã passilli dicti, qui mista farina, et casco et aqua in circuitum

æqualiter fundebantur. Hos quidam, quod magis incondite facerent lissulas, et semilissulas sabino uocabulo nominabant. nonnulli etiam globulos à globo farina dilatato, deinde elixo, ac casco superinfuso. ponitur tamen aliquando globus pro multitudine hominum, siue aliorum animalium, aut alterius cuiuscuque rei simul collecta, et quasi conglobata. Sallustius, Diuersa, uti solet, rebus perditis, consilia capessunt, alij si ducia gnaruitatis locorum occultam fugam sparsi, alij globis eruptionem tentauere. Globus si ex filo, aut alia simili re factus sit, glomer uocatur. à quo glomero, quod est implicare, et in globi, hoc est sphaeræ figuram filum induco. Ab eo uero a glomero. implicare coniungo. Virgilius, Et lateri a glomerat nostro. et glomus in sacris crustulum cybij figura ex oleo coctum appellatur, et in sphaericam effigiem compono. Glos autem uiri soror appellatur, quæ uox à græcis sumpta est. Glossa uero lingua est. à quo glossæ, et glossaria dicuntur interpretationes, quod uice lingue, hoc est uice doctoris fungantur. et glossema, quod Quintil. interpretatur, quasi uocis munus suscitans. nam epiglossis, quid sit, alibi declarauimus. Et circæna auis, quæ uolando arcum facit. Circum uero, à quo circus deriuatur, præpositio est, quæ tam in appositione, quam in compositione περι græcam præpositionem significat, ut arcifer. περιπεριω Circum montem περι το ιπος.

10 interdum etiam aduerbium est locale. Virgilius, Anna uides toto properari litore arcu. Ex hoc nascitur arciter, quod pro iuxta accipitur, et secundum Priscianum ad tempus solum pertinet, ut arciter Cal. Ianuarias. Nos uero longe frequenter ad numerum pertinere comperimus. Cur Multi eo bello capti arciter duomillia desiderati. in qua significatione. et circa ab eodem deductum accipitur, ut circa forum. circa templum. circa uiginti annos. Ab hac fit coniunctio quocirca. pro quare. quapropter. Virgilius, Quocirca capere ante dolis, et cingere flamma Regnam meditor. est etiam quando circum præpositionem ei subiungimus. et arcum dicitur, quod significat à περι περι.

20 À circum fit circumeo, quod et arcuo dicitur. à quo circuitus notæ significationis, ut circuitores (ut Vlpia. inquit) iulgo appellati, quibus uestiarij, uel lintarij uestem dant circumferendam, et distrahendam. et arcuntego. à quo arcuntectum amictus genus, quod purpuram circum habebat. et arcumago arcuntego. arcumsto. arcumstido, de quibus supra diximus. et circumfero, quod modo circumporto, ut supra ostendimus, modo purgo. lustro. Plautus, Pro latuato te circumferam. id est purgabo. Virgilius, idem ter socios pura circumtulit unda. nam lustratio à circulatione dicta est, uel tedæ, uel uictimæ. et circundo circundo, circumpono notæ significationis. et circumscribo, præscribo. damno. et circumuenio decipio. et circunluo. circunluo. à quo circunfluum ius prædiorum. et circunspicio. à quo circunspectus, de quibus superius differimus. et circunforaneus, qui arcum forum uagatur, ut aduocationem querat. et circuncido, præputia detraho. à quo, circuncisi iudæi dicuntur, et actus ipse circuncisio.

30 et circunnubo. circuntego eiusdem significationis, et alia penè infinita composita, quæ connumerare non minus fastidiosum, quam longum esset. et cirnea (ut quidam putant) uas uinariarium patens, ac rotundum. Plautus, Cadus erat uini. unde impleui carneam. Et cirrus capitis crinis, quod frequenter tortus, et ferè in circulum uersus sit. Cato. Itaque Ambraciæ primum puerilem dentem. Item cirros ad Appollinem ponere solent. Ambracia urbs est Eperri iuxta Ateronem nauigabilem fluiuium sita regia olim Pyrrhi. et circanni secundum quosdam crines intorti, quasi circanni. unde circannato cognomen factum, et circius uentus, de quo supra diximus, quod

40

50

60

omnia turbet ac circumuertat. **AMPHITHEATRO.** In quo uenationes, & alij ludi exhibebantur, referturq; ad id, quod paulo ante dixit. Vidit in undis & Thetis ignotas, & galatea feras. **FVCINVS.** Naumachia diui Claudij, quam in Fucano fecit. Fucanus lacus est Marsorum. hi populi Italiae sunt a Marso Circes filio ortum habentes. unde marsica uina appellata. Nam massica sunt e massis montibus Falerno contermina. Mart. de sinuessanis uenerunt marsica praedis. Conditu quo quæris consule: nullus erat. sunt tamen et in Scythia populi eodem nomine (ut Herod. testatur) In fucano Claudius princeps emissarium fecit opus ante ab Augusto Marsis negatum, licet maximis precibus petiitum fuisset, idq; luci potius gratia aggressus est, q̄ gloriae, cum quidam proprijs sumptibus emissarios se promitterent, si sibi siccatis a gri concederentur. per tria aut passuum nulla parum effosso monte, partim exciso at malem absoluit a gre, & post undecim annos, quamuis centenis triginta hominum millibus sine intermissione operantibus. An aut, q̄ lacum emitteret, Naumachia comisit, sed cū pro clamantibus namachiaris, Aue in pator morituri te salutem, Rndisset, aucte & uos, neq; post hanc uocē, quasi uenia data, q̄q; di mutare uellet, diu cunctatus an hoies igni, ferroq; absumeret, tandem ex sede sua profiluit, ac p ambitu lacus nō sine fœda uacallatioe discurrēs, partim munādo, partim adhortando, ad pugnam cōpult. Hoc spectaculo classis sicula, et rho dia concurrebūt duodenariū triremiū singulae, eijciete bucinam tritone argenteo, qui e medio lacu per machinam emerit. **STAGNA PIGRI NERONIS.** Pigra stagna, quia Nero marina aqua naumachiam exhibuit innantibus belluis, quæ aqua fluxum nullum habebat, ut aqua Tyberis et fucani, uel pigri. Neronis inquit propter otium, ac lasciuam eius. Quippe epulas a medio die ad mediam noctem protraheret, resotus sæpius callidis piscanis, ac tempore aestu niuatis, cenabatq; interdū, & in publico Naumachia præclusa. **TACEANTVR.** Silentio prætereantur. Tacere enim proprie silere est. Ci. Tacet ipse, ceteros ad loquendum hortatur. Interdum tamen ponitur pro eo, quod est quiescere, & securum eē. Ter. Quin tacet? Nū cum inuulerit postea dicam, certum est non silentium, sed securitatem imperasse. Ab hoc fit tacitus, qui nihil loquitur. a quo aduerbium tacite. & taciturnus, qui sicile tacet. a quo taciturnitas obseruantia genus in silendo, ac secreta seruando constituta. Ter. Sed ijs, quas semper in te intellexi sitas fide, & taciturnitate. Tacere eēt aliquando dicimus, quæ sine uoce sunt. Virg. Totumq; perat luminibus tacitis. Idem. cū tacet omnis ager. a taeco sunt composita obticeo. reticeo. subiticeo. & conticeo, oia eiusdem significationis. quidā tamen hæc ita distinguunt, ut taecamus consilia. Virg. Nec taeci demens, obticeamus, quod nos pudet fari. Ter. Virgo ipsa scissa ueste lacrymans obticeat. reticeamus dolores. Idem. Ne uerere, ne retice. Subiticeamus, nō demus responsum ad ea, quæ dicta sunt. Plau. Quæ cum audisset, subiticeo. Conticeamus, cū plures sumus, hoc est simul taecamus. A conticeo fit conticeo eiusdem significationis. et conticinium prima pars noctis, qua omnia quiescendi gratia conticeant. **HAC NORINT VNAM SECVLANA NAUMACHIAM.** Hæc una naumachia digna sit, quæ ad posteritatis notitiam perueniat.

SPERO ME SECVTVM. Præmittit Epistolam libro iam tamen a se scripto, & perfetto, quod facere aliquando ueteres poetæ cōsueuerunt, ut Papinius in syluis. Tres autem sunt huius epistolæ partes. in prima legentium sibi beneuolentiam con-

Spero me secutum in libellis meis tale temperamentū, ut de illis queri nō possit quisquis de se bene senserit, cum salua infimarū quoq; psonarū reuerentia ludant, quæ antiquis authoribus defuit, ut nominibus non tantū ueris abusi sint, sed etiā magnis. At mihi fama uilius constet, et probetur in me nouissimū ingeniu. Absit a iocorū nostrorū simplicitate malignus interpres, nec Epigrammata mea scribat. Improbe facit, qui i alieno libro ingeniosus est. Lasciuā uerborū licentia, id est epi-

liat, tale se in scribendo secutum temperamentum affirmans, ut neminem læserit. in secunda excusat lasciuam carminis authoritate, duntaxat poetarum, qui similia scribere. in tertia hortatur se ueriores, ut a legendis libellis suis abstineant. **LIBELLIS.** In libris epigrammatum, quos scripsi. p mode sham enim, libellos hoc est paruos libros appellat. Liber libri proprie pars corticis est, quæ ligno adheret. unde delibrare dicimus pro eo, quod est corticem detrudere. & delibratio e ipsa (ut ita dicam) decorticatio. Virg. Huic natam libro, et syluestri subere clausam implicat. idem. V doq; doant inolescere libro. Hinc delibrum secundum quosdam, ut superius ostendimus. Item liber dictus, in quo scribitur, quia ante usum chartæ e corticibus arborum uolumina compaginabantur. Vnde & codex ab arborum trūco appellatus est. a quo, codicillus diminutiuum, sicut a libro libellus, poniturq; libellus pro epistola, siue tabella. unde libelliones a ueteribus tabelliones dicebantur. Varro. Tum ad me fuerunt, quod libellionem esse sciebant. Librarij uero sunt, qui libros transcribunt, sicut bibliopole, q libros uendunt. βιβλιον enim græce liber dicitur. a quo, & bibliotheca appellata, quod (ut ait Vlpia.) modo locum significat, in quo libri tenentur, ut cum dicimus, in bibliotheca est modo armarium, ubi libri seruantur. Vnde eburneam bibliothecam emisse dicimus. modo copiam ipsam librorum, ut Ptolemæum regem dicimus bibliothecam omnium pulcherrimam congregasse. & bibliographus librarius. liber etiam mō pro ipso opere in te gro accipitur, quantumlibet sit magnus, etiam si contineat aeneida, & bucolica, & georgica simul, modo pro certa parte operis, ut Virgilij Aeneis in duodecim libros distincta e. Liber uero liberi adiectiuum est, & modo eum si significat, qui nulli subiectus est. cuius correlatiuum est seruus, modo qui sine trepidatione, aut respectu loquitur, aut facit. interdum etiā qui curis, ac negotijs omnibus solutus est. hæc duo postrema significata præclare uno disticho expressit. Martialis, Liber homo es nimium dicas mihi Cheryle semper, hoc est nimium libere loqueris. In te qui dicit Cheryle, liber homo est, hoc est uacuis negotijs, & quid agit non habens. Hinc liber etiam uocatus est Bacchus, qui uini inuentor fuit, quia uino uis libere omnia loquuntur. ponitur etiam aliquando pro uino, sicut Ceres pro frumento. Vnus pro libidine. unde extat illud prouerbum. Sine Cerere & Libero friget uenus. ab hoc Liberalia Liberi festa, quæ a græcis dionysia uocantur. Item liberi filij dicuntur numero ferē plurali, quamuis et singulari aliqui reperiantur, diciturq; in plurali etiam de uino filio, filia uo. Calistratus liberorum appellatione nepotes quoq; ac pronepotes, ceterosq; qui ex ijs descendunt, contineri existimat. Paulus uero iurisconsultus, eos qui contra formam humani generis conuerso more procreantur, liberorum appellatione non putat contineri, ut si mulier monstruosum quid, aut prodigiosum enixa fuerit, a liber libertas deducitur, quæ seruicium opposita e. ite libertas de eo dicitur, qui libere, & sine respectu loquitur, sicutq; quælibet. Hæc a Florentino iurisconsulto definitur facultas eius, qd cuiq; facere libet, nisi iure prohibetur, capiturq; semper in bonam partem, cum licentia in malā partem capitur. Quint. Quæ in alijs libertas est, in alijs licentia uocatur. Terentius, Deteriores omnes sumus licentia. Virgilius, Libertas, quæ seua tamen respexit inertem. Licentiam tamen aliquando pro libertate positam inuenimus. Sallustius, Romam legatos ire iubet. Agendarum rerum, ac quocunq; modo componendi belli licentiam ipsis permittit. Libertas etiam dea est libertatis, cuius templum in Auentino cōstitutum fuisse historia tradit. Item a liber libertus deriuatur, qui cum esset seruus factus est liber. Vlpia. eum eē libertum definit, quem quis e seruitute ad

civitatem romanam perduxit. a liberto fit libertinus, quod est
 adiectivum nomen, estq; relatiuum ingenui, sicut libertus rela-
 tivum patroni. Libertini de finium, qui iusta servitute manu-
 missi sunt, quemadmodum ingenui, qui libera matre nati, nec
 postea servi facti sunt. Vnde ita interrogare debemus. Est ne in-
 genuus, an libertinus, non autem libertus, & cum resposum
 fuerit, Libertinus, interrogamus cuius libertus est, non autem
 libertinus. a libertino libertinitas deducitur, sicut ab ingenuo
 ingenuitas. Item a liber fit libero verbum, quod modo parti-
 culare est, & significat manumitto, hoc est libertate dono, mo-
 do uniuersale, & significat absoluo. Cicero, Nihil enim mihi
 antiqum fiat, quia ut te a sceleratorum hominum calumniis
 liberarem liberare etiam aliquando usurpamus pro eo, quod
 est addicere, unde in licitationibus rem, quae uenalis proposita
 est plus offerenti addicere, seu liberare dicimus, & non modo,
 qui uendit, sed etiam qui emit rem ipsam sic uenditam, libera-
 re dicitur. Hinc liberationis uocabulum Paulus iuriconsultus
 affirmat eandem uim habere, quam solutionis. liberata a uete-
 ribus pro effata, hoc est locuta usurpari solebat. A libero fit de
 libero, hoc est decerno. statuo. capto enim consilio, mens a cog-
 itatione liberatur. Neq; enim probabile mihi uidetur, qd Fe-
 stus scribit deliberare a libella, qua quid perpenditur dictu.
 A delibero fit deliberatio. Item a liber liberalis, quod modo
 pro benigno, munificoq; accipitur. Vnde liberalitas munificen-
 tia dicitur, & liberaliter large. magnifice. Item pro misericor-
 dier, cuius contrarium est illiberaliter, quod ueteres de eo di-
 cebant, qui excessisset omne genus maleficij. Terentius, Quam
 is aspernatur tam illiberaliter. Idem. Factum a nobis immi-
 sericorditer, atque, si aequum est dicere, magis aperte, illibera-
 liter. Et comparatiua, ac superlatiua eorum liberalior. libera-
 lissimus. liberalius. liberalissime. Vnde liberales disciplinae,
 appellatae sunt, quod sunt libero homine dignae. modo libera-
 lis accipitur pro pulchro, & ingenuae formae homine. Item
 a liber fit liberior, & liberrimus, & aduerbia liberare. libe-
 rius. liberrime. & liberum arbitrium habere dicimus, cum
 in potestate nostra est id facere, quod uolumus. liberum etiam
 nobis esse dicimus, pro eo, quod est in nostra potestate esse. Sunt
 etiam qui a liber libram quoque, de qua, & eius deriuatiuis
 superius locuti sumus, deductam existimant, quod ipsa quasi li-
 bera sit, cum caetera pondera sibi subdita, & in ea inclusa sint.
 Liber autem a libet deriuatum esse existimant, quod homines
 liberi agunt, quicquid placet. Libere enim placere est, qd uer-
 bum a labendo tractum esse Varro arbitratur, quod quae pla-
 cent, in mentem prolabantur. Ab hoc fit libido, quod significat,
 quicquid libet. Vnde non modo turpium, sed etiam honesta-
 rum rerum uoluntas libido appellatur. Sallustius, Magniq; in
 decora armis, & militaribus equis, quam in sortis, atq; con-
 munijs libidinem habent. Terentius, Neq; tuae libidini aduersa-
 bor, hoc est uoluntati. Hinc iram de finimus esse libidinem eius
 puniendi, qui iniuria laesisse uideatur. Item auaritiam libidinem
 habendi pecuniam. peruicaciam libidinem quomodocunq; uin-
 cendi. iactantiam libidinem gloriandi. Tyrannidem libidi-
 nem dominandi. peculiariter tamen libidinis nomen translatus
 est ad immoderatum coeundi appetitum. Nam cum simpliciter
 libido profertur, neque cuius rei sit libido additur, illa profecto
 animo occurrat, qua obscenae corporis partes excitantur. hac
 enim nulla maior est uoluptas, nihilq; quod magis libeat. hac
 enim sibi non solum totum corpus, nec solum extrinsecus, ue-
 rum etiam intrinsecus uendicatur, totumq; commouet hominem
 animi simul affectu cum carnis appetitu coniuncto, atque per-
 misto, ita ut momento ipso tempore, quo ad huius uoluptatis ex-
 tremum peruenerit, pene omnis acies, & quasi nigra cogita-

tionis obruatur. Ab hac libidinosus deducitur, hoc est in libi-
 dinem propensus, & libidinosè aduerbium, molliter lasciuè.
 Item a libet libentia, hoc est uoluptas. gratia. Macro. Cui liben-
 tia, gratiaq; omnes conuiniuorum incognita sunt. & libens
 hoc est uolens. facili. & libenter, hoc est grato animo. a quo li-
 bentius, & libentissime, & libitina, quae & libentina dicitur
 Venus, siue Proserpina. unde etiam pro morte ponitur. & qui
 libet, de quo superius diximus. & quilibet pro quamuis. quilibet
 tumlibet pro quantumuis. ubilibet pro ubiuis. utlibet pro
 10 uteruis. quomodolibet pro quomodocunq;. ut libet pro utcuq;.

licentia uero deriuatur a licet, quod modo significat fas est. Ci-
 cero, Neq; enim liceat locum numini consecratum turpi flagi-
 tio contaminare, modo facile est, uel potius possibile est. Martia-
 lis, Piscinam peto, non licet natrare. Nonnunquam concedentis
 aduerbium est sicut esto. Virgilius, Licet ingens ianitor antro
 aeternum latrans exanguis terre. at umbras interdum est co-
 iunctio aduersatiua, ut etsi. quamuis. quanquam, de quibus su-
 perius diximus. a licet licentia deducitur, de qua paulo ante dis-
 seruimus. & licentiosus, qui nimia utitur licentia. & licenter
 20 per licentiam. & licito iuste. & licet, ac scilicet, & uidelicet,
 de quibus superius diximus. licentiora etiam dicuntur manci-
 pia nequiora, quasi multa per licentiam facientia. Item licentio-
 re epistola, in qua nimis libere scribimus. Plynius, Licentiore
 epistola narrare constitui. Item liceo deponens, & frequenta-
 tiuum eius licitor, quod licentia quadam uti in augendo pretio
 uideamur. Est enim liceri siue licitari pretium augere in auctio-
 ne facienda. unde fit unum compositum pollicitor, quod est ul-
 tro aliquid promitto. a quo pollicitatio promissio. hoc tamen in-
 terest inter liceri, & licitari, quod liceri est aut sine respectu
 30 aliorum emere uolentium, aut tantum semel pretium de ferre.
 licitari uero cum multis, & saepius pretium augere, ut emere
 uolentes ab emendo desistant. Cicero. Non licitorem uenditor,
 nec contra, qui liceatur emptor apponet. Tali modo uendere
 addicere est, de quo superius locuti sumus. a licitor licitatio de-
 rinatur, hoc est pretij in auctione oblatio. Aliquando tamen si-
 ne auctione licitatio fit. Curtius de Dario, qui pollicebatur pre-
 tium pro capite Alexandri, siquis eum occidisset. Et cum habe-
 tis inquit arma, licitamini hostium capita. Item licitari ueteres
 pro congredi, & pugnare usurparunt. Ennius, Pars saxa iac-
 tantes, & inter se licitantur. Caecilius, cum Machera licitari ad-
 uersum eum coepisti sciens. Tractum est autem hoc a licitan-
 40 tium, hoc est pretium in emptione augmentum contentione. im-
 pellit nos cognatio uocabuli, ut postquam de libet diximus, de
 libo etiam dicimus. libare igitur proprie est leuiter degustare,
 & quasi primis labris attingere, dictum (ut quidam putant)
 a labijs, quasi labiare. Virg. Purpureosq; metunt flores, & flu-
 mina libant. per metaphoram tamen aliquando pro leniter tan-
 gere usurpatur. Idem. Oscula libauit natae, dehinc talia futur.
 aliquando pro sacrificare. Idem. Et pateras libate toni. Tribul-
 50 Et quodcunq; mihi pomum nouus educat annus.
 Libatum Agricola ponitur ante deum.
 Hinc liba dicta sunt placenta, ex farre, & melle deorum sa-
 crificijs apta. Virg. Et adorea liba per herbam. subijciunt epu-
 lis. Hinc etiam libellum diminutiuum. & libatio. & libamē-
 tum, quae modo degustationem, modo sacrificium significans.
 & delibo compositum, quod modo significat degusto, modo ac-
 cipitur pro eo, quod est aquam sulco deriuo. interdum etiam sa-
 crificio. unde delibatum sacrificium dicimus. delibutum uero un-
 ctum significat, quasi oleo ibutum. sed trās fertur aliqñ ad ani-
 60 mum. Ter. Si te delibutum gaudio reddo, hoc est psum. Sunt
 qui putent a libo lito quoq; eē deductum, qd est sacrificijs deos
 plato. Virg. Sacrisq; litatis, hoc est dijs placatis. Nos a graeco

etiam aeternam linguam excusarem, si meū esset exemplū, sic scripsit Catullus, sic Marfius, sic Pedito, sic Cretulirus, sic quicūque per-
 legi. Si quis tamen tam ambitiose tristis est, ut apud illū in nulla pagina latine loqui fas sit, potest epistola, uel potius ti-
 tulo contentus esse. Epigrammata illis scribuntur, qui solent spectare flozales. Non intret Cato theatrum nostrū, aut si in-
 trauerit spectet. Videor mihi meo iure facturū si epistolam uersibus clausero.

potius derivatum putamus. Quippe graeci *τιμω* deprecationem dicunt. Ab hoc quidam *lituum* nominatum putant baculum incurvum, quo sedentes augures auiibus templa designabant, & ab eius similitudine incuruae bucinæ genus, quia qui canunt liticines dicuntur, *lituum* uocatum. Nos baculum potius à tuba nomen accepisse existimamus, quemadmodum superius differimus. **VT QVIS QVIS DE SE BENE SENSERIT. NON POSSIT QVERI DE ILLIS.** Ut quis quis uitæ conscientia securus fuerit, non possit existimare poetam de se locutum fuisse. **REVERENTIA SALVA.** Honore non læso. Vereri timere est cum pudore quodam erga eum, quem memimus. Vnde quidam hæc ita separant, ut uereri dicant esse liberi hominis, timere ferui, quod ille pudoris, hic poenæ metu teneatur. A uereor fit reue-reor, quod est honoro. à quo reuerentia honor, quæ tam in uerbis, quæ in factis alicui exhibemus. Vnde rem aliquam turpem nominatori, dicere solemus salua reuerentia. saluo reuerentia sit auribus uestris, honor sit audientium auribus. Item reuerendus, hoc est dignus reuerentia. & reuerenter aduerbium, cum reuerentia. Item à uereor uerendus dignus, quem uereamur. & uerenda pudenda. & uerecundus, modestus, qui facile pudore ducitur. & uerecundia pudor, modestia, quorum contraria sunt inuerecundus. & inuerecundia, hoc est impudens. & impudentia. Item aduerbia uerecunde, & inuerecunde. præterea uerecundor uerbum, quod est uerecundia teneor. Cicero, Alterum cunctantem, & quasi uerecundatrem incitabat. Aliquando tamen uerecundus pro audaci, et confidente accipitur, siue per antiphrasin, siue quod uerecundia ab continentiam scelerum facit, talis uero abstinentia fiduciam. Plautus, Sic est, uera prædico, nisi hoc etiam falso dici insimulaturus es. nimis uerecunda es, salua. in te gra. illa sa. à sano uero (ut Varro existimat) deducitur saluus. Sanius proprie dicitur integer incorruptus. à quo sanitas, incolumitas. et sano redimite gram. à quo insania stultitia, quæ & insanitas dicitur. Cicero. Insipientia autem quasi insanitas, eademque dementia. Et insanio uerbum desipio. interdum tamen insanire pro eo usurpatur, quod est crimen conscribere. Virgilius, Insanire libet. Nam insani dicuntur enthei, hoc est deo pleni. Idem. Insanam uatem. Nonnunquam etiam insanius pro magno accipitur. Idem. insani feriant sine litora fluctus. Item à sanus uesanus, hoc est uecors. crudelis. furiosus. à quo uesania. uecordia. crudelitas. furor. Itæ sanies, sanguis corruptus, quod quidam à tabo sic distinguunt, ut illud de mortuo, hoc de uiuo dicitur. Virgilius, Et sanie, taboq; stuetis, Complexu misero longa sic morte necebat. Item sanè aduerbium, quod aliquando affirmatiue pro eo, quod è certe sumitur, ut ita sanè. Sanè uero proprie tamen significat ualde, quoniam qui sanus est, ualidus est. Suetonius, Bellum sanè difficile gessit. modo permissiue accipitur, quando aliquid aduersario tribuimus. Vt, sit sanè ut uis, pro esto, ut uis. Et sanates, qui supra, in fraq; Romam habitauerunt, quod nomen ideo est inditum, quia cum defecissent à Romanis, breui post tempore in amicitiam, quasi sanata mente redierunt. À saluus uero fit saluo uerbum, hoc est saluum facio. à quo saluator, qui graece σωτήρ dicitur, cuius foemeninum est saluatricis. et salue, quod uerbum saluantis est, hoc est saluus sis, reperiturque tantum salue. salueto. & saluete. & saluifico, hoc est saluum facio. & salua herba nullo nota, quod diuersos sanat morbos. & salus, incolumitas, quamuis interdum pro remedio ponitur. Virgilius, Vna salus uictis nullam sperare salutem. ab hoc fit saluifer. saluatricis. saluber siue, quod usitatus est, salubris, quod præbet sanitatem. unde aerem. cibum. potum. locum, multaque huiusmodi saluti-

fera salutaria, & salubria dicimus, hominem uero, ac cætera animalia sana. Sed utrunque patitur exceptionem. Nam & sanum aerem. sanum cibum. sanum potum. sanum locum dicimus, quasi salubrem, hoc est præbentem sanitatem. Contraque salubris pro sano accipitur. Sallustius, Genus hominum salubri corpore. Linius, Grauiore tempore anni circumactis defunctis morbis corpora salubriora esse cœpere. À salubris fit salubritas, quod sanitatem significat. & salubrior, ac saluberrimus. & aduerbia salubrius. salubrius. Item à saluifer. saluifere aduerbium. & à salutaris salutariter. Item à salus saluto, quæ proprie significat salutem dico, aliquando tamen accipitur pro ueneror. Virgilius, Tum uero Rutuli clamore salutant. Hinc & mortuos, & res etiam inanimatas uenerantes, salue dicere solemus, non salutem imprecantes, quæ nulla in iis esse potest, sed uenerationem indicentes. Idem. Salue sancte parens, iterum saluete recepit Nec quicquam caneres. Salus etiam dea salutis apud ueteres erat. Vnde Salutaris porta Romæ appellata est ab huius deæ æde. Quæ ei proxima fuit. Item à salus saltem, de quo superius diximus. À saluto uero salutato deducitur. et saluatorium cubiculum, in quo homines salutandi gratia conueniunt. Et insalutatus, qui non est salutatus. & resaluto, quod est eum, qui me salutauit saluto. à quo resalutator. resalutatrix. resalutatio, sicut à saluto. saluator. saluatricis. salutato. & oba saluto, quod est salutandi gratia offero. salutaris herba à quibusdam uocatur strimum, quam & σπύρον graeca, & nostri coagulum siue confervam nominant, quia confactis esibus præsentissimum remedium est, quemadmodum superius declarauimus. & salutaris digitus, quem supra ostendimus etiam indicem uocari. **INFIMARVM QVOQUE PERSONARVM.** Quia infimas quoque personas non nominat. Persona proprie dicitur facta confecta à personando. Nā caput, & os cooperimento personæ tectum undique, unaque tantum uocis emittende uia apertum, quoniam non uaga, neque diffusa est in unum tantummodo exitum coactam uocem, & magis claros sonitus facit, ob eam causam persona dicta, o littera propter uocabuli formam producta. à quo personati dicuntur, qui huiusmodi personis tecti sunt. Hinc per translationem persona usurpatur pro qualitate, quæ alius ab alio differimus, tū in animo, tum in corpore, tum in extraposis, quæ à rhetoribus numerantur in attributis personæ animi, ut quo studiose exerceat, literarum ne, an militaris disciplinae, et iracundus ne sit, an motis luxuriosus, an temperans. Corpis ut adolescentis ne sit, an etate adultus, pulcher, an deformis. robustus, an debilis extrapositionis, ut opulentus, an pauper. Clarus, an obscurus, prolem habes, an orbis. hinc figuræ illæ, quibus per rostra, siue alias corporis partes aqua è fontibus defluit, personæ appellantur, & in scænis histriones personas accipiunt, hoc est factes, aut ferui, aut ancillæ, aut militis, aut parasiti, aut alterius huiusmodi, & in uno hoie multæ possunt esse personæ, ut persona hoc est factes iracundi. mutis. leti. soliti. Itæ persona præceptoris. mariti. patris. hinc grammatica in personis orationis personæ constituit. primam secundam. tertiam. unam personalem, & impersonalem uerbum dicimus. et personalem actionem uocant, quæ in personam fit, realis, quæ in bona. iterum personam pro ipsius hoibus ponimus, ut hoc loco itaque theologi personam definiunt naturæ rationis indiuiduam substantiam. à persona personata deducitur herba, quæ alio nomine arcticum uocant, de qua superius differimus. Sono autem, à quo persona derivatur, tum tertiam, quæ primæ coniugationis inuenitur. Enni. Et sonit, franguntur haec, terra sudat sanguine. Acci. At ubi curuo litore latratu uindicta sub undis labunda sonit. Est autem sonare sonum reddere. Sonum autem uocamus quicquid sensibile auribus percipimus. à sono sonitus.

sonus quartæ declinationis. V eteres tamen et in secunda usi sunt. Pacu. Quid nã autem hoc soniti est, quod fores stridunt. Idem autem et sonum quartæ declinationis usurpauere. Sifen na. postquam sonu signorum prælium magno cum clamore uirorum commissum est. Item a sono sonorus, hoc est graui-ter sonans, estq; tempestatis epitheton. Virg. Luctantes uetos, tempestatesq; sonoras. Item composita, grauisonus. altisonus. armisonus. multisonus. Item absonus, sine sono. Ci. Sed sunt quædam aut lingua ita hesitantes, aut ita uoce absoni. Et obsonus malũ habens sonum. V ar. humili, et obsona, et tremula uoce. Et obsono uerbum male sono. obsonium uero græca uox est et uerborum significatq; quicquid in cibo additur, præter panẽ, et uinum. a quo obsono, siue obsonor (utroq; n. modo dicitur) qd significat conuiuor. a quo obsonator. obsonatrix. obsonatio. Itẽ frequentatiuum obsonito. Neuius. Multi mecum eo die obsonita uere. prætere a circumsono. intersono notæ significationis. persono ualde sono. in sono intus sono. subsono. paruum sono. dissono discordo. a quo dissonus, et dissonantia. resono sonitũ reddo. Item uoce aliquid ex primo. Virg. Formosam resonare doces Amaryllida syluas. Consono concordo. a quo consonus, et consonantia. Item simul sono. Vnde apud grammaticos literæ consonantes appellata, quod simul cum uocalibus sonent. ADEO. In tantum, ut superius diximus. TANTVM. Solummodo, tam aduerbiu est comparandi. a quo fit tantus. tanta. tantum, quod nomen est quantitatem significans. Et modo demonstratiuũ. Plau. Est tantum, quãtum ponit, præstiti tibi, modo relatiuũ. Vir. Tanta a molis erat Romanã condere gentem. Et tantum aduerbiũ, quod modo usq; adeo significat. modo solum, quod et tantummodo dicitur. a tantus fit diminutiuum tantulus. a quo aliud diminutiuum tantillus, hoc est pexiguus. et tantũdem, quasi tantũ idẽ. a quo tandẽ, de quo supra diximus, et tantisper, quod significat tandiu, postulatq; dum, pro donec, siue quã diu. Nã et donec duobus modis accipitur. modo pro quousq; ut dabo operam uirtuti, donec moriar, hoc est usq; ad mortem. modo pro quandiu, ut dabo operam uirtuti, donec uiuam idest quandiu uiuam. eiusdem naturæ est dura. Terentius. Ego tantisper dici uolo meum, dum id, quod uolo, facis. et tantopere quod significat tantum, tam uehementer tantum abest eleganter accipitur pro non solum non est. ut tũ abest ab officio, ut nihil officio magis possit esse contrariũ, uel tantum abest, ut officiu sit, ut nihil officio magis possit esse contrariũ, hoc est nõ solũ officiu nõ est, uerũ et nihil magis officio potest esse contrariũ. Item a tantũ composita fuit tantifacio. tantipẽdo. tãtia estimo, de quibus superius diximus, quibus hæc se parare potius, qd cõposita uideri possint. MIHI FAMAVILIVS CONSTET. Viliora uideantur a me scripta, dumõ neminẽ lædã. NOVISSIMVM. Vltimũ. postremũ. PROBETVR. Laudatur. obid. f. qd modestã seruauit. neminẽ nominauit. neminem læsi. probare laudare est. Nã probi boni dicuntur, dicti quasi prohibi, qd de se a delinquẽdo prohibeãt. hic probitas, bonitas. probe, bene. probare aliqñ demonstrare est, et argumẽtã do planũ facere, qd ea laude digna uideantur, quæ probari rõnibus possunt. hinc probatio demonstratio dicitur, et probabile, qd licet nõ sit uerũ, rõnibus tñ quibus dã uidetur psuaderi. A probus fit i probus, hoc est malignus. a quo i probitas malignitas. i probe maligne. Cic. debes odisse i probitatẽ eius, q i prudentissimũ nomẽ delegerit. Aliqñ in improbu pro seuo accipimus. Vir. Laui i proba teter ora cruor. Idẽ. Tum piscibus atris im probus in glunũ, ranisq; loquacibus explet. aliqñ pro turpi. Lucr. O es formosi fortes, ubi ergo i probus est. Plu. Improbiorẽ nõ uidi facie mulieris. Quãdoq; pro nequã. lasciuo. penulanti. proteruo. astuto. Pacu. Nemo hoc

puero im probior, quæcunq; uult, suadet. Martia. Nihil nasutus, i probiusq; est. interdũ pro magno. Vir. Labor oia uincat im probus. Nonuquã pro insatiabilis. dano sus. Idẽ. Nihil im probus anfer strymonia. q; grues. Itẽ Approbis ualde probus. a probuo uero composita sunt approbo et cõprobo eiusdem ferẽ significationis, et contraria horũ reprobo, atq; improbo, qd est dano reprehẽdo qdã et reprobu usurpat pro eo, qd est i probũ. probu uero scelus, ac flagitiũ significat, et p metaphorã pro ignominia accipitur, quæ ex scelere seq solet, ut datum est ei probro, hoc est i ignominia ascriptum. hinc probrosum dicimus ignominiosum, et opprobare ignominia obijcere. a quo opprobrium pro ipsa ignominia. Item. exprobare ignominiosum aliqd obijcere. a quo exprobatio ipsa probri obiectio. Terentius. Nam istec commemoratio, quasi exprobato est immemoris beneficiũ. probati campiscanam in sacris literis legimus, in qua oues abluuntur. non a probando, sed a rã rã rã rã rã rã rã, hoc est ab ouibus. MALIGNVS INTERPRES. Quia, quæ a me simpliciter scripta sunt, in malam partem accipiat, et a me aliquem læsum existimat. interpres proprie dicitur, qui in aliqua re agenda medius est, et ueluti conciliator, et author, quod quasi præ, hoc est fideiusor sit inter diuersos. Virg. Tuq; harum interpres curatum, et conscia Iuno. Cicero. Qui, quod interpretes corrupedi iudicij solent esse. quoniam uero huiusmodi homines animos eorum, quibus dati sunt interpretes, sciscitantur, et inuicem illis exponunt, factum est, ut interpres pro eo accipatur, qui obscura quæq; exponit. Virg. Troiugena interpres diuim. hinc interpretari exponere. et interpretatio expositio. Quidam etiam interpretamenta usurparunt. Gelli. Ex quibus diuersa latine lingua interpretamenta collegimus. SIMPLICITATE IOCORVM. Puritate epi grammatum. simplex proprie dicitur purus, apertus, et omni duplicitate carens. Vnde simplices homines dicuntur puri, aperti, nihil tectum, nihil simulatum habentes. Ab hoc simplicitas, puritas. Martialis, Vitam quæ faciunt beatiorem, Iucundissime Martialis hæc sunt. Res non parua labore, sed relictã. Non in gratus ager, focus perennis, Prudens simplicitas. pares amici. Item simpliciter. pure. aperte. prætere a comparatiua, ac superlatiua eorum simplicior. simplicissimus. simplicius. simplicissime. V eteres etiã simplicitas pro simpliciter usurparunt. Plau. Sed eum simplicitas dicam, si opera est auribus. Quemadmodum autem simplicem. duplicem. triplicem. ita simplum. duplum. triplum dicimus. QUI IN ALIENO LIBRO INGENIOSVS EST. Qui scripta ingeniose quidem, sed aliter interpretatur, quã fuerit sensus authoris. IN LIBRO ALIENO. In libro alterius. Alius ab altero a quibusdam ita distinguitur, quod alius de pluribus dicitur, ut aliq uirtutem præponunt, aliq uoluptatem, aliq indolentiã. alter uero proprie refertur, ad unum de duobus, ut Annibal in transitu alpium amisit alterum oculum, siue ad unam duarum partium. Virgilius. Aurea mala decem misit, cras altera mittam. Aliquando accipitur pro secundo ex duobus, pluribus uel, ut hic est alter annus belli punici, idest secundus a belli origine. Nonnunquam pro duo, ut unus, aut alter. i. unus, aut duo. Ponitur tamen frequẽter alter pro alio. Plyn. Tabulas plures pinxit, e quibus unam in foro, alteram in comitijs, duas in Pompei portibus uidemus. Alius aliquando pro diuersus accipitur, ut alia est facies eius a mea. Ab alter fit alteruter pro eo, qd est quis e duobus. et altero uerbu qd est uario et

quasi alterū facio, et alternis aduerbiū pro uicissim, quā et alter natum à quibusdā dicitur, hoc est per uices, et alternio per uices succedo. à quo subalterno, et subalternatio per uices successio. et altercor iurgor, quasi aduersam partem tuor. à quo altercatio iurgatio. Veteres alterpicē pro duplici posuerunt, et altertam pro alterutra. et alteras pro eo, quod est aliās aduerbiū. et adulter uir, qui cum alterius uxore se miscet, sicut adultera mulier, quæ miscet se cum alterius mulieris uiro, uel cum uiro non suo, à quo adulterium ipsum crimen, et adultero uerbū, quod aliquando significat adulteriū committo. Aliquādo alterum facio corrumpto, cuius passiuum est adulteror. hic fit adulterinum, unde adulterinis clauibus apertum ostium diamus, cum nō suis, sed alterius ostij clauibus usi sumus, et adulterinis signis clausam epistolam, cum non scribentis, sed alterius anulo signata est. item adulterinae clauēs, et adulterina signa dicimus, quæ uulgo falsa dicuntur. cum ad uerariū clauium, siue anulorum similitudinem, decipiendi gratia, alias clauēs, siue annulos occulte fabricauimus. Veteres adulterionem pro adultero scripsere. ab alius uero alienus deducitur, et alieno uerbū. à quo ab alieno. unde alienatus, et ab alienatus, quæ quidam ita se parant, ut alienatus dicatur, qui alienus est factus. Ab alienatus uero, quem quis à se remouerit, etiam si nō sit factus alterius, ab his alienator, ab alienator, alienatrix ab alienatrix, alienatio, ab alienatio deducuntur. Ab alienus etiam fit comparatiuum alienior, et superlatiuum alienissimus. item ab alius aliter aduerbiū, quod modo significat alio modo, modo ex aduerso, et contrario modo. Veteres aliuia pro aliter scripsisse manifestum est ex græco transferentes. Hinc est illud in legibus Numæ Pōpiliij. Si quis aliuia fixit, ipsius Ioui sacer esto. et aliquis, quasi alius quis, et aliusmodi, quasi alteriusmodi, quā ueteres alimodi dixere, sicut alirei usurpat Plautus, pro eo, quod est alia rei, et alienigena externus, quasi alibi genitus, uel inter alienos genitus, et alibi aduerbiū, hoc est alio loco, et aliās, hoc est alio tempore, et aliunde, ex alio loco, et aliorum, uersus alium locum, et alibi pro alibi. Alia flumen est XI lapide ab urbe distans in uia tyburтина è montibus crustumunij in Tyberim destuens iuxta quæ Galli populi romani exercitum profligerunt, et perendie urbem ceperunt excepto capitolio. unde aliensis dies obscenissimū apud Romanos nominis, ob exercitum fuscum apud aliam amnem. **LASCIVAM VERBORVM VERITATEM.** Descriptio est epigrammatis. Vita ueritas lasciuis uerbis expressa. **LASCIVAM.** Mollem, petulantem. Virgilius. Malo me Calatea petit lasciuia puella. Et fugit ad salices, et se cupit ante uideri. Hinc fit lasciuia, hoc est mollicies. petulantia. nequitia. et lasciuio uerbum, hoc est per molliciam, et nequitiam aliquid ago. et lasciuie aduerbiū, hoc est molliter. nequiter. **SIMESSET EXEMPLVM.** Si primus epigrammata scribens huius meditationis exemplum ceteris præstitisset. Exemplum est res, quæ nobis imitanda proponitur, ut puta in Catone, qui ne turpiter scriuere, mortem sibi consciauit, differt; ab exemplari, quod exemplar est ipse Cato. à quo sumitur exemplum. illud contentum, hoc continens est. itaq; exemplum incorporale est. Exemplar uero plerunq; corporale. Salust. literas, quas sibi nomine Catilinæ redditus dicebat. earū exemplum infra scriptum est. hoc est earum forma infra scripta est. Paulus iuriconsultus. Si legatum petatur, nō iubet prætor uerba testamenti adere. ideo fortasse quia heredes solent habere exemplum testamenti, id est formam. Cic. ex his literis, quarum ad me exemplum misisti. Plancus ad Cic. Exemplar

huius chirographi Titio misit. Asinius Pollio. ex literis cognoscens. nam earum exemplar misit. Hi de pagina scripta, quod corporale est, intelligunt. illi de sententia, quæ ex pagina percipitur. interdum tamen exemplum pro exemplari ponitur. Ouid. de libro metamorphoseos. Pluribus exemplis scripta fuisse reor. exemplis dixit pro exemplaribus, cum eius operis unum sit exemplum. reperitur etiam exemplariū idem significans, quod exemplar. Plyn. Iuba id omisit in hoc tractatu, nisi exemplarium uitosum est. exemplum etiam dicitur, quod in oratione adhibetur rei aut probandæ, aut ordinandæ gratia. definiturq; aliquid facti, aut dicti propositio cum certi authoris nomine, uel particulare propositum. particulare quiddā contentens ostendere, ut oportet à M. Tullio consule necari Catilinam, cum à Scipione Gracchus fuerit interemptus. Exemplū etiam aliquando pro graui pena ponitur, ut superius diximus. Plau. Malo exemplo multabo te. **CATVLLVS. MARSVS. PEDO GETVLICVS.** Nonna sunt poetarum, qui epigrammata non sine lasciuia scripserunt. de Catullo scribit Ouid. Mantua Virgilio. gaudet Verona Catullo. idem de Marso et Pedone.

10

20

30

40

50

60

Cumq; foret Marsus, magniq; Rabirius oris, Iliacusq; Maer, Sydereusq; Pedit. Genelia mentionem Plynus facit, nec in postremis nominandus Getulicus, si carminis lasciuia abfuisse. **PERLEGITVR.** Vehementer legitur. hi enim et frequentius, et libentius leguntur, qui huiusmodi lasciuiam habent. **TAM AMBITIOSE TRISTIS.** Tanta ambitione seueritatem præ se ferens. **LATINE.** Latina lingua, quæ in epigrammatibus maxime probatur. latium ea pars Italiae est, ubi sunt tyberina ostia, et Roma terrarum caput dictum, Latium, quod illic latuerit Saturnus Iouem filium fugens. antiquum Latium à Tyberi Circeos usque protendebatur, quinquaginta millia passuum longitudine tam tenues primordio imperij radices fuere. coloni sepe mutati sunt. tenere alij alijs teporibus aborigines. pelasgi. Arcades. Sicili. Aruna. Rutuli. et ultra Circeos Volsci. Osci. Ausones. Vnde Latij nomen processit usque ad Lyrin amnem, qui Minturnas Coloniam diuidit. Clanicus appellatus, cuius in ripa templum fuit Maricæ nymphæ Minturnensis. Horatius, nam rura quæ Lyris quietæ mordet. Hanc ex Fauno Latinum peperisse affirmant. Virgilius. Maius opus moueo, rex arua Latinus, et urbes, Iam senior longæ placidas in pace regebat. Hunc fauno, et nymphæ genitum laurente maria. Accipimus. Minturna oppidum fuit campaniæ iuxta paludes, in quibus Syllæ rabiem fugiens Marius delinuit. Iuuenalis, Exilium, et carcer, Minturnarumq; paludes, Et mendicatus uicta Carthagine panis, De antiquo latio locutus est Virgilius, cum inquit. ueteresq; latini. A latio latinus deducitur, unde latina lingua, et latine aduerbiū. à quo latine loqui, et latinitas, locutio ipsa latina. et Latinus proprium nomen soceri Aeneæ, et latina porta, de qua supra diximus. Item latialis, et latijgena in Latio genitus. latere uero est in occulto esse. à quo fit frequentiuum latitare. à quo latitatio, quæ (ut Vlpianus inquit,) est turpis occultatio sui. Cato tamen latitauerunt posuit pro eo, quod est frequenter tulerunt. à lateo latibulo, et latibulo eiusdem significationis. Varro, uide, ne feruus domi latibulet. Accus, progredere, neq; latibuletur, prospice. ab ijs uero latebra, et latibulū deducitur. Latebra proprie hominum sunt, latibula fera rū, hoc est ubi homines, ac fera se occultant. Ponitur in aliquo late

bra pro excusatione. Cicero. Videant, ne queratur latebra perurio, hoc est excusatio, qua lateat, id est non uideatur perurium. Latibula nunquam de hominibus dicuntur. latebrae plerumque de feris. Linnus. Inter uepres, & latebras ferarum non item unam delinuit. Hinc latebrosa loca dicuntur, in quibus sunt frequentes latebrae, siue frequentia latibula. & illatebro. occulto. abscondo. Coccius, arma plerique abijciunt, atque inermes in latebris se illatebrant. Item a lateo latex, quod proprie aqua significat ab eo, quod intra terra uenas lateat. Interdum tamen pro uino ponitur. nam et ipsum intra unam lateat. Vir. Lenaos laticea. item a lateo lateo, deliteo. a quo delitesco eiusdem cum suo simplicia significationis. & latenter aduerbium, hoc est clauso, occulte. & laterna, quod lumen in ea lateat. & latro latras, a quo latrans. & latrina locus in quo uenter exoneratur, de quibus superius diximus. latrare Ennius posuit pro eo, quod est impotente posere. & Lateranus proprium nomen patricij romani, cuius autoritas maxima in urbe Roma fuit, quod latebre frequens in otio soleret. Hic consul designatus, adeo prope iussu Neronis interfectus est, ut, ne amplectendi quidem liberos concessum ei tempus fuerit. Aedes eius amplissima in urbe fuit, data postea a Constantino Imperatore pontifici maximo. & a laterano lateranense palatium. & lateranensis basilica appellatur. NULLA Pagina. nulla charta. pagina proprie utraque pars folij dicitur. liber ex folijs constat. Folium duas paginas habet, quae cerata olim esse consueverunt. ponitur tamen & pagina aliquando pro folio. Folium a palmarum folijs, in quibus olim scribi solebat, dictum. folij extremis margo dicitur. ponitur tamen & pro cuiuscumque alterius rei extremitate. a quo margineum dicitur, quod in margine est. Folia uero dicta, quod graece φύλλα appellantur una litera detracta. a quo foliosum folijs plenum. & folianum unguentum, quod fit non ex spica, sed ex folijs nardi. & latifolium quicquid lata folia habet. unde querus genus ex armento latifolia dicitur. & aquifolia genus illicis a mollitie foliorum. Arades simlacem uocant. & quinquefolium herba, quae graeca penta phyllon dicitur, exigua mora producens, quae fraga uocantur. item alia herba huic similis, quae in acetarijs uisitur. & millefolium, siue graeca miriophyllum herba, quae Achilles Chironis discipulus inuenisse traditur. ideo achilleos appellatur. Haec sanasse Telephum proditur. alij primum inuenisse. aeruginem memorant utilissimam emplastis. ideo pingi solebat. & aspidem eam gladij deiciens in uulnus Telephi. sunt qui & utroque usum medicamento scribant. quidam hanc pascuam heracleon. alij sideriten nominant minutioribus, quam foeniculi folijs uestim ab imo. & trifolium herba uulgo nota contra serpentium ictus. & scorpionum remedium efficacem ex uino, aut posca seminis granis uiginti potis, uel folijs & tota herba decocta. serpentes nunquam in trifolio conspici compertum est. eiusdem semen ex eo genere, cui minima sunt folia, ad custodiendam cutis mulierum gratiam, si illinatur, utile prodiderunt. Item ex eo genere, quod munianthos appellatur, si uiginti quinque grana seminis sumantur, contra omnia uenena pro annoto sufficere. Phyllon uero apud graecos a Phyllide uocatum putant. Haec Lycorgi Thracum regis filia fuit, cui adolescentula successit in regno. & Demophoon Thesei Thracum regis filium, cum ex bello troiano rediens, ad eam tempestate deductus esset, uehementer amauit. cumque conuicio iungi sibi postulasset, idque ille esset pollicans, dummodo liceret sibi Athenas ante proficisci, & res suas componere, quoniam de interitu Mnestri fratris nuntium accepisset, Tandem Phyllide consentente Demophoon Athenas est profectus. Verum cum tardior esset ad reditum, illa amoris impatiens, siue quod sperni se

a Demophoonite existimaret, laqueo se suspendit. & in arborem amygdalum folijs carentem conuersa est. Mox uero reuersus Demophoon, cum re cognita amplexus arborem, ac deosca latus foret, folia, quasi intellectu sponsi amore, emittentem conspexit. itaque a Phyllide phylla appellata sunt. a phyllon melisophyllon deducitur herba de qua diximus. & mel amphyllon alia herba urbana. & topiaria, quae acanthus uocatur, crepidines marginum uestim. Alterum eius genus aculeatum, et crispum est. alterum lene, quod paederoton nominat. & plati phyllon, quod latiora folia habeat. graece enim πλατύς latus dicitur. genus est herbae, quae graeca tithymallu. nostri a lactaria uocant nonnulli lactucam caprinam. huius lacte se inscribatur corpus in sperfo, cum inatuerit, cinere literae apparet. & ita adulteras quidam alloqui uoluerunt, potius, quam codicillis. genera eius multa, charatias dicitur, qui masculus existimatur. ramus digitali crassitudine rubris, rugosisque quinque, aut sex, cubitali longitudine, a radice folijs penes oleae, nisi quod sunt longiora. in acuminibus coma uinea, ex semine cum mel decocto catapocia faciunt. unde uulgo hanc herbam catapociam uocant. Succum bibunt in posca, ut purget per aluum. item in posca aut aqua mulsis, ut purget per uomitionem. Alterum genus myrsiniten uocant. alij cariotem. folijs myrti acutis, & pungentibus, sed mollioribus. fructus nux uocatur. Inde cognome herbae graeca dedere. quippe κάριον nucem uocant. tertium genus paralius uocatur, siue tithymallus folio rotundo. caule palmis alto. ramis stantibus ab radice quatuor, aut quinque, rubentibus. semipedali altitudine succi plenis. Quinum cyparissiam nominant, quia folia habet compressi folijs similia. caule gemino, aut triplici. Caetero helioscopio simile, quod circa oppida nascitur. semine albo, columbis gratissimo. Nomen accipit, quoniam accipit cum sole circumagit από τού σκοπέει τον ήλιο, hoc est a considerando sole. Sextum genus est hoc, quod platy phyllon uocari diximus. alij corymbitum. alij amygdalitem a similitudine nominant, nec ullius latiora sunt folia. pisces necat. aluum soluit radice uel folijs, uel succo. Septimum dendroides cognominant, hoc est arboreum. Quippe graeca δένδρον arborem uocant. Alij codion a cory similitudine. nam κώδιον pellis dicitur in petris nascens comosissimum ex omnibus, hoc quoque a foliorum tenuitate leptophyllon dicitur. Etenim λεπτός tenue significat. item a phyllon ennea phyllonherba, quae longiora folia nouena habet causticae naturae. inponitur lana circumdata, ne urat latus. Continuo enim pustulas excitat. lumborum doloribus, & coxendicium utilissimum. a pangendo autem paginae dictae sunt. Pangere figere est. unde uersus pangere, uel figere in aris dicuntur. Hinc per metaphoram pangere etiam pro narrare, & declarare accipimus. a pagina fit uerbum compago, hoc est coniungo. connecto, quod paginae simul coniunguntur. a pingo uero fit impingo, quod est infigo. a quo infixum dicimus. & compingo. coniungo. compono. a quo incompactum disiunctum. male compositum. & compactum coniunctum. Virgilius. Est mihi disparibus septem compacta cicuta. Fistula. Item compago compagnis, quae et compages compagis dicitur, hoc est coniunctio. compositio. confixio. Ouidius. Atque ita disparibus calamis compagine ceruae Inter se iunctis nomen tenuisse puella. Pagi. Saluete geminae mei compages sanguinis. item compactio, idem, quod compago, quae & pages dicitur. item propages, & propago, quae modo significant uitem uetula suppressam, ut ex una plures fiant, ita dicta, quod porro pangitur, hoc est longe fitur. hinc fit propago uerbum, quod proprie significat uitem uetulam suppressam. per metaphoram tamen accipitur pro exten

do dilato unde & propagator, & propagatrix. & propagatio. & propagatio pro paginis pro genere usurpatur. sed cum genus significat, brevis est. Virgilius. Sic romana potens itala uirtute propagat. cum uero uitem, eadem syllaba produciatur. id est. Flexos propaginis arcus. item pala instrumentum rusticum uulgo notum. & palam aduerbium, quod significat clare. aperit. a quo pro palam eiusdem significationis. & propalo uerbum manifesto. aperio. & palus aqua in altitudinem, & palam latius diffusa. a quo palustre, quod ex palude est. & palam muliere uestimentum, quod palam & foris est. & palustrum, id est curru (ut Varro sentit), quod ex omni parte palam sit, quod in eo uehitur. et repagula, quae patefacendi gratia, ite figuratur, ut contrario oppugnentur, haec & repages dicuntur. Plinius. Firmissima in rectum abies, eadem ualuarum repagulis, & ad quaelibet intestina opera aptissima. & pastinum ferramentum bifurcum, quo femina panguntur. Unde & repastinari dicta sunt a ueteribus uineae ueteres, quae refodiebantur. haec enim propria appellatio restibilis uineti erat. Nunc antiquitatis imprudens consuetudo, quicquid emoti soli uineis praeparatur, repastinatum uocat. unde quidam repastinari agrum dicunt, cuius habitus fodiendo mutatur. a quo repastinatio deducitur, quod aliquando pro renouatione usurpatur. item pectus, quod costis compactum est. et pecto uerbum eiusdem ferè cum suo simplici significationis. a quo pecten, quod fila in telis figit. a cuius similitudine & pecten dicitur, qui explicat capillum. item pecten cratis genus dentatae stilis ferreis. a quo pectinari terra dicitur. & plectrum, quo fides percipiuntur. Pecto etiam aliquando pro compono accipitur, & pro explicio. a quo fit pexo, unde pexae uestes dicuntur, quae pectine sunt contextae, & pexati appellantur, qui pexas uestes induiti sunt. Martia. Pexatus pulchre rides mea Zoile semper. A pecten uero pectinatum dicitur tectum illud, quod ad similitudinem pectinis in duas partes deuectum est, ut testudinat in quatuor. pectorum uero gallicum uocabulum est, & genus quoddam uehicularum significat, quo uti Galli solebant. **POTERIT ESSE CONTENTVS** poterit sibi satisfactum putare. contentus proprie dicitur, cui in aliqua re etiam parua abunde satisfactum est. unde contentam naturam paruis, ac minimis rebus dicimus, id est cui paruae, & minimae res satisfaciunt. Virgilius. Patrijs sed non & filius aruis contentus. Cicero. Breuitatis causa familia contenti erimus una. Teren. Quia neque tu uno eras contentus, neque solus dedit. & a continendo deducitur contentus, quasi continet, quod animo satisfactum est, & in hac significatione non participium, sed nomen. Aliquando etiam dum nomen est, pro coniuncto, ac colligato accipitur. Virgilius. Contenta aruice trahunt stridentia plaustra. quando uero est participium significat id, quod continetur. Apuleius. Cuius pecunia omnis parua arcula contenta erat. interdum contentus non a contineo, sed a contendo deducitur. & tunc significat uel extensum. Virgilius. Huc rapidus iandudum arci contenta parato, tela tenens. Lucilius. Hic et muscipula contenta, ac scorpius cauda sublata, uel festinum, quia contendere (ut superius diximus) festinare est. a quo fit aduerbium contente. cuius comparatiuum est contentius. & superlatiuum contentissime. Cicero. Socratem ferunt, cum usque in Perreum contentius ambularet, quasi, tumque esset ex eo, cur id faceret. Hic obiter memorandum est Perreum, & Phalará duos celeberrimos portus fuisse duorum millium passuum muro Athenis iunctos. ab Isthmo uero quinqueaginta duorum millium passuum intervallo distantes. Continere proprie est intra se tenere, ut Aegypti partem Asia continet, partem Africa. Aliquando accipitur pro eo, quod est inuitum, &

quasi repugnans tenere. Terentius. Ruri ferè se continebat. Unde continens, & continentia deducuntur, quae ita a temperante, & temperantia separantur, quod continens paruas quidem cupiditates habere potest, a quibus tamen se uincere non sinit. temperans uero habere huiusmodi cupiditates non potest, quia in eo habitus quidam est re frenans illas, qui est in continente. Cicero. Ut quae copijs, & opibus ferre uix possimus, ea mansuetudine, & continentia nostra sociorum fidelitate tueamur. a continens fit eius contrarium incontinens, & a continentia incontinentia, quemadmodum a temperans intemperans, & a temperantia intemperantia. Item comparatiua, ac superlatiua eorum continentior. continentissimus. incontinentior. incontinentissimus. praeterea aduerbia continenter. continentius. continentissime. incontinenter. incontinentius. incontinentissime. Vterque Contente quoque aliquando pro parca, & continenter usurparunt. Plautus. Quamquam illum mater arctet, contenteq; habet. Continens etiam aliquando pro continuo, ac coniuncto accipitur. Cicero. Itaque cum exeratum per Cappadociae partem eam, quae cum Cialia continens est, iter faceret. Idem. in continentibus quidem terris uestrum nomen dilatare potest. Hinc Vlpianus continentes provincias uocat, quae Italiae coniunctae sunt, ut puta Galliam, et Germaniam. et continenter aduerbium pro coniuncte, continuèque accipitur. Plinius. Trium dierum sitim continenter tulit. Item cum feminino genere profertur. continens accipitur pro terra, quae non est insula, quam uulgo terram firmam appellant, ut ex Sicilia ad continentem parum intercapedis est. Neutro uero genere continens pro firmamento rationis a rhetoribus usurpatur, quod graeci συνέχων uocant. Cicero. Firmissimam argumentationem nominat. Ut si uelit Horstes dicere eiusmodi animi matris suae in patrem suum, in seipsum, ac sorores, in regnum, in famam generis, ac familiae, ut ab ea poenas liberi sui potissimum petere debuerint. continens quoque participium est praesentis temporis, et significat quicquid aliquid continet. Item a contineo fit continuo uerbum, quod est persevero. perago. Apuleius. Scaphas ascendere mari iter continuare. ab hoc continuum deducitur, significatque id, quod sine intervallo est, et continue ad uerbum perseveranter, assidue. & continuo alterum aduerbium, quod similiter pro iugiter, & in aeternum aliquando accipitur. Virgilius. Continuo has leger, aeternaque foedera certis impositis natura locis. proprie tamen statim significat, hoc est sine aliqua temporis intermissione. Plinius. Quod ammanducatum continuo ginguam sanat. Quod si negatio addatur tam huic, quam protinus, idem ferè significat, quod non adeo. Cicero. At si illae seditiones saluti huic ciuitati fuissent, non continuo si quis motus a populo factus fuisset, id est. Non in nefario crimine, & fraude capitali esset ponendum. Quintil. Non autem, ut quicquid praecipue necessarium, id ad faciem dum oratorem maxime protinus erit momenti. Eandem etiam uim habet interrogatio, quam negatio. Idem. Continuo ne si ille stulte cogitauit, nobis quoque stulte dicendum est. Item a continuo fit continuatio, hoc est perseverantia, quae & continuitas a nonnullis dicitur. continuo autem ex con, et teneo compositum est. Tenere proprie est apprehendere. detinere. Virgilius. Nec te teneo, nec dicta refello. I. sequare Italiam uentis. Idem. Verum ubi correptum manibus, uinctisque tenebis. Sed per translationem aliquando ponitur pro habitare, possidere. Idem. Quae gurgitis huius ima tenes. Aliquando pro compescere, astringere. Idem. Texende sepes etiam, & pexaus omne tenendum. Idem. Tenuitque inhians tria Cerberus ora. Interdum pro tegeve. Idem. Annis abundans, Exit & obducto late tenet omnia limo. Nonnunquam

pro dirigere. Idem. Sed nos qui tandem, quibus aut uenistis ab oris, quo ue tenetis iter? quandoque pro intelligere. Terent. Id pauer, ne ducas tu illam. tu autem, ut ducas. rem tenes. Item pro remorari. Virgilius. Hunc phœnissa tenet Dido. et pro implere. perficere. Idem. Ni teneant cursus. Idem. Fugam tenuisse per hostem, hoc est navigationem feliciter peregisse. a teneo tento deriuatur. Nam tentare experiri est, et exquirere, et uerbo, uel quasi manu tenere. Cicero. Tentare uolui, an ita dici possent, ut probarent. Virgilius. Vix prius praelia tentant. Quidam tamen non a teneo, sed a tendo deriuatum hoc uerbum existimant, quod qui tentant, quasi manum, aut aliam corporis partem tendunt. Ab hoc fit tentatio, et tentamentum, et praetento, hoc est ante tento. Plinius. Cochleae geminis corniculis praetentant iter, qui a carent oculis. et attento idem, quod tento. Petronius, dulcibus ac blandis uerbis animum eius attentans. et pertento, quod modo est ualde tento. Virgilius. Latinae tacitum pertentant gaudia pectus, modo leuiter tento. id est. blanda uicissim gaudia pertentant mentem. item a teneo tenor, hoc est ductus, continuatio. ordo. concentus. Virgilius. Alium ne habuisse tenorem crediderim. Tenor etiam accentus uocatur, quod teneat, hoc est dirigat sermonem. Sunt tamen qui tenorem a tono deductum uelint, ut superius diximus. qui ppe graecum τόνος accentum dicunt. item tenuis secundum quosdam, quod quae tenuia sunt, facile tenentur, et Tenita, quae credebantur sortium Deae esse, quod tenendi haberent potestatem. et tenax, quod modo significat id, quod retinet, ut glutinum tenax, modo parcam, auarum. A pulcius, homo diues, sed nimium tenax. modo constantem. durum. perseverantem. Horatius. iustum, et tenacem propositi uirum. Virgilius. Tam fiti, prauisq; tenax, quam nuntia ueri. Ab hoc fit tenacior. tenacissimus. tenaciter. tenacius. tenacissime. tenacia, siue tenacitas, quod modo pro perseverantia, et duritia, modo pro parsimonia accipitur. et pertinax, durus. obstinatus, perseverans. a quo pertinacia. duritia. obstinatio, animi perseverantia. item pertinacior. pertinacissimus. et aduerbia pertinaciter. pertinacius. pertinacissime. Et tenebrae privatio lucis, quod teneant, hoc est impediunt oculos, et uisum prohibeant, unde tenebrosus, obscurus. et obtenebro, obscurificatio, et tenebrosus, tenebras faciens, et tenebricos, tenebras facio. et tenuis praepositio, quae propinquitatem significat, et quod dicimus usque ad. nam quod propinquum est, quasi tenere uidetur id, cui est propinquum. Quidam tamen tenuis a tendendo potius dictum uolunt. Quod haec praepositio extensionem quandam significare uideatur. item a teneo composita sunt attinet, et pertinet, quae ferè impersonalia sunt, quamuis aliquando personaliter proferrantur. Sunt autem eiusdem penè significationis, et significatio eorum latissime patet (ut Pomponius iurisconsultus affirmat). Nam et ea attinere, siue pertinere ad nos dicimus, quae domini nostri sunt, et ea, quae aliquo iure possidemus, quamuis non sine nostri domini. item ea, quae in nulla nostra causa sunt, sed esse possunt. Hinc aliquando pertinere ad me accipimus pro eo, quod est officium meum esse, siue onus mihi incumbere. item obtineo, quod est consequor. adipiscor. Abstineo. tempero. et ferè idem, quod contineo. unde abstinentia fit, quam quidam a continentia non separam. alij uolunt continentiam esse, cum nos a uoluptatibus continemus. Abstinentiam uero pro iustitia accipi, cum scilicet abstinemus ab alienis, nulli um afferentes. nihil cuiquam eripientes. Hinc abstinentes, et continentes dicuntur, et aduerbia abstinenter, et continenter, et comparatiua, si perlatinaeq; eorum. Detineo. remoror. occupo. a quo detentor. detentrix. detentio. et detento frequenta uum. Sustineo, a quo sustento eiusdem significationis, unde

sustentaculum, quod aliquid sustinet. et alio modo fulcimen dicitur. Nam et fulcare sustinere est. Virgilius. Caelum qui uertice fulcat. Hinc fulcra dicuntur summæ lectorum partes, quibus tori sustinentur. idem. lucent genialibus altis Aurea fulcra toris. Cellius. Ne quod apud eius lecti fulcrum capsam esse constaret, eam ferre oporteret a fulcio fit compositum suffulcio, quorum passua sunt fulcra. et suffulcra. Varro. Ut maioribus perticis suffulcra uitae auras non pertimescant. Distinuo, arceo. repellio. extra teneo. Virgilius. Dum distinet hostem a ggerē murorum. retineo, remoror. teneo unde retina cula habentia dicuntur, quod iis equi, et alia animalia retineantur. Tenasmus non a tenendo deriuatur (ut quidam per ignorantiam existimant) sed graeca uox est τενασμός, et morbum significat in quo aequae, atque in torminibus frequens de sidendi cupiditas est, aequae dolor, ubi aliquid exaruitur, descendunt autem pituita, mucusq; similia, interdum etiam leniter subruentia, sed his interponuntur nonnunquam ex abo quo que recente coacta. Dicitur autem tenasmus ἀπὸ τοῦ τείνειν, quod extendere est, siue quia extenditur, hoc est intumescat intestinum, seu quia extendunt sese premeudo, qui conantur excre scere. Veteres tenni aliquando pro tenui usurparunt. EPISTOLA. Quae operi praepositur. Epistola graecum uocabulum est, diciturq; ἀπὸ τοῦ ἐπιστῆλαιν, quod mittere est, quia ad absentes mittitur. ideo enim inuenta sunt epistolae, ut absentes certiores facere possimus, siquid sit, quod eos scire oporteat. etiam ἀπὸ τοῦ ἐπιστῆλαιν, quod (ut dixi) significat mittere, dicuntur apostoli. T. Lini. Apostolos suos fregit in Senatu, hoc est epistolas. unde nunc libelli, qui a iudicibus, a quibus pronocatum est, ad appellatum mittuntur, dicuntur apostoli, cum nihil aliud sint, quam epistolae ea, quae in causa acta sunt, iudicantes. Latine epistolas, literas appellamus diu taxat multitudinis numero. Nam in singulari litera significat elementum, ut A. uel B. item manum scribentis. Cicero. Nam Alexidis manum amabam, quod tam prope accedebat ad similitudinem uae literae. Reperitur tamen aliquando litera in singulari pro epistola apud poetas diu taxat. Ouidius. Quae legis a raptā Briside litera uenit. Literas etiam uocamus disciplinae, quae literarum monumentis continentur. Unde dare operam literis dicimus, hoc est incumbere artibus, quae scriptae sunt. et literatus uocatur, qui in literarum studiis eruditus est. cuius contrarium est illiteratus, hoc est rudis, indoctus. Veteres etiam literosum dixerunt. Cassius. Homo mere literosus. A litera fit etiam diminutiuum literula. et oblitero uerbum, quod est obscure facio, et ex hominum memoria tollo, quasi e literarum monumentis deleo, quod uerisimilius est, quam quod scribit Seruius a litore deduci, quia ibi notata, fluctibus aequari solent. Ab hoc fit obliteratio. Ab epistola uero epistolium deriuatur, hoc est parua epistola. et epistolaris, unde epistolares chartas, et epistolarem papyrum dicimus. Martialis, de charta epistolari. Seu leniter noto, seu atro missa sodali. Omnes ista suos charta uocare solet. VEL. Aut. V el enim interdum disiunctiua coniunctio est, ut hoc loco. interdum ponitur pro etiam. Virgilius. Carmina uel caelo possunt deducere lunam. Ab eo composita sunt ueluti. et ueluti, de quibus superius diximus. TITULO. Indica libri. Titulus proprie index cuiuscunque operis, qui graecum ἔπιγραφος dicitur. unde in status, siue picturis titulum dicimus literas, quae uel artificis, uel eius, cuius statua, siue imago est, nomen demonstrat, uel tempus, quo factum est, declarat. Suetio. Plurima, et amplissima opera incendio consumpta restituit, sed omnia sub titulo tantum suo, ac sine ulla pri-

stini auctoris memoria item titulus libri dicitur, qui uel qualitate operis, uel nomen auctoris, uel numerum librorum ostendit. Martialis,

Primus ubi est inquis, cum sit liber iste secundus,

Quid faciam, si plus ille pudoris habet,

Tu tamen, hunc fieri si mauis regule primum,

Unum de titulo tollere iota potes.

Dicitur autem titulus est a tuendo, quasi titulus, quod tuetur factum auctoris, et si quis alterius opus esse contendat, ueri opificis indicet nomen. Per translationem tamen ponitur aliquando titulus pro monimento. Apule. Auorum, et proauorum titulus Clarus. Tituli etiam aliquando uocati sunt milites, quasi tituli, quod patriam tuentur, unde et Titu praenomen ortu. et titulus uocabatur ornamentum capitis flammicarum, et uita purpurea innexa crinibus, et in altitudinem erecta, quod per eam flammica a caeteris mulieribus discernebatur. Tueri proprie uidere est. Virg. Exapiunt plausu pauidos, gaudensq; tuentes Dardanidae. Ab hoc composita fiunt inuicor. Obuecor. et contuecor eiusdem fere significationis. Ab obtuecor obtutus de riuatur, hoc est aspectus. Virgilius. Obtutusq; haeret defixus in uno. Quoniam uero rem nobis curam assidue uidendo protegere solent, factum est, ut tueri etiam pro defendere usurpamus. Cicero. Ut scirent maiore cura tueri, quae parata sunt. Ab hoc deriuatur tutus, quod modo actiuae significationis est, ut tuti urbs, quae nos defendit, modo passiuae, ut tuti sumus ab hostibus, hoc est muniti, et sine aliquo periculo, item tutor uerbum eiusdem significationis. et Tutor nomen, quod significat eum, qui uim, ac potestatem habet in capite libero ad tutandum eum, qui propter aetatem infirmam non potest se defendere, quae potestas iure civili ei datur, atq; permissa est. a quo tutela ipsa uis, atq; potestas appellata est. et tutorem, quicquid ad tutorem pertinet. item a tueur aedituus, qui aedes sacras tuetur, de quo superius diximus, et tutanus deus, qui homines tueri putabatur. Varro. Tutanium deum Romae omnes, qui laborant, inuocant, et Tutilina dea similiter. idem. Tuam fidem tutilina inuoco, quae adesse mortalibus soles. et tuto aduerbium, hoc est sine periculo. a nomine fit tutior. tutissimus, ab aduerbio tutius. tutissime. SOLENT. Consueuerunt. a soleo compositum fit assolet, quod fere usurpatur pro eo, quod est fieri solet. Apule. ingressi oppidum stabulum, ut assolet, perquirimus. item insolens, quod modo significat eum, qui non solet. Terent. Quid tu Athenas insolens? modo arrogantem, quod praeter legem agat solitatem, hoc est humanam, et naturalem. Cicero. Nec erat uerendum, ne uera praedicans de se nimis uideretur aut insolens, aut audax. a quo fit insolentia. et insolenter aduerbium, et comparatiua, ac superlatiua eorum insolentior. insolentissimus. insolentius. insolentissime. item a soleo fit solitus. cuius contrarium est insolitus. et solitum consuetum. unde plus solito. et minus solito dicimus. FLORALES. Intelligit ludos, etenim adiectiuum est florales. Nam nomina, quae festos dies significant, neutra sunt, carentq; numero singulari, ut Compitalia. Bacchalia. Vinalia. Agonalia. et Floralia, de quibus iam diximus. ILLIS EPIGRAMMATA SCRIBUNTUR, QUI SOLENT SPECTARE FLORALES. Quasi dicat, qui possunt floralibus interesse non dedignabuntur epigrammata nostra legere. Floralibus enim nudae mulieres, et lasciuus uerbis, et ob scenis corporis motibus sine aliqua uerecundia utebantur. quae obrem Scripio Nasica Senatam caueat theatri ad huiusmodi ludos celebrandos facere molientem grauissima oratione compescuit, persuasitq; ne gratiam luxuriam humilibus patriae moribus paterentur obrepere. Tantumq; auctoritas eius ualuit,

ut Senatores per id tempus etiam subsellia, quibus ad breue hora spatium congestis in ludorum spectaculo iam uti ciuitas ceperat, deinceps prohiberet apponi, quamuis paruo tempore ea continentia durauerit. SCRIBUNTUR. Componuntur, literis mandantur. Scribere aliquando ex arare est, hoc est manu propria literas fingere, quod etiam librarij faciunt, aliquando est componere, literis mandare, quod etiam uno dictate, et altero ex arante fieri potest. Hinc scriptores non librarij, sed ipsi, ut ita dicam, auctores operum dicuntur. A scribo fit scripto frequentatiuum. a quo aliud frequentatiuum scripto. et scriptum opus compositum. et scriptura ipsa, ut ita dicam, ex aratio. et scriba, qui uel gesta, uel epistolas, uel tabellas scribit, praesertim iussu alterius. unde scribas pontificis maximi dicere possumus, qui literas eius scribunt. item scribas libranos, qui libros a nobis aeditos scribunt. item scribas tabularios, quos uocamus tabelliones. et scripturarius, qui tabellio etiam uocatur, quod scripturis omnia uel urbium, uel prouinciarum gesta publice complectantur. Lual. Publicanus uero ut Asiae siam scripturarius. et scriptio, hoc est scriptum, siue scriptura. Varro. Auarius faenerator spe lucri rem scriptione duplicat. Cicero. Impulsi sumus ad philosophiae scriptiones. et scribello, quo ueteres usi fuerunt pro scribo. a quo compositum fit conscribello. Varro. Astrologi non sunt, qui conscribello pingentes caelum. Praeterea a scribo composita fiunt ascribo, quod aliquando significat addo. adiungo. unde ascripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut caeteris colonis adderentur. item ascripti milites dicebantur, qui supplementis legionibus ascribebantur, quos et ferentarios. et uorarios uocant. Aliquando tribuo imputo. Cicero. Neque enim mihi negligentiae uelimi ascribas. Circumscribo, deleo, quod cum de lere scriptum aliquid uolumus, linea quadam circumscribere solent. Per scribo in totum scribo. Transcribo, et Exscribo nota significationis describo, quod est ex primo, et proprietatibus quibusdam quasi quadam pictura ante oculos pono. interdum etiam de pingo, nam et scribere nonnunquam pro pingere usurpamus. Plynius. de Nicomacho pictore, scripsit et Apollinem, et Dianam, deumq; martem in leone sedentem. Quare et picturas legere dicimus. Virgil. Quin protinus omnes perlegerent oculos, quod ad imitationem graecorum factum est, apud quos prope scribere, et pingere est. et pangs pictor. Graphia pictura, et scriptura. graphis penicillus. Plynius. Graphidis uestigia extant in tabulis, ac membranis, ex quibus proficere dicuntur artifices. Graphium stylus, quo in pugillaribus scribitur. a quo graphiarum, de quo alibi diximus. item pugionis genus. Suetonius, Caesar Casij brachium abrepto graphio traiecit. Zographos pictor animalium. Zographia animalium pictura, Anthrographos hominum pictor. Plynius. Dionysius nihil aliud, quam homines pinxit, ob quod Anthrographos cognominatus est. Rhyparographos sordidarum rerum pictor. Sic enim cognominatus est Pyreicus pictor excellens quidem, sed qui tonstrinas, ac sutrinis. assellos. obsonia, aliaq; huiusmodi humilia sectus est, quamuis haec pluris uenirent, quam maxime multorum picturae propter graeci sordidum dicunt. A grapho etiam grammata dicitur, quod literam significat. a quo grammatae ars literaria, hoc est quae in emendate loquendo, scribendoq; consistit, ut literas suas custodiant uoces, et uelut depositum reddant legentibus. et grammaticus nota significationis. et grammatocypion, qui capite summisso, et in genibus papyrus tenens scribit. item a grapho syngraphum scriptura, quae fit in alicuius rei fidem, et ab aliquibus simul conscribitur. Suetonius. Dubitauit a quibusdam usurandam, ac etiam